

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:	v upravništvu prejemani:
celo leto K 24—	celo leto K 22—
pol leta 12—	pol leta 11—
četrt leta 6—	četrt leta 5-50
na mesec 2—	na mesec 1-90

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v prtljaku levo), telefon št. 34.

Izšla vsak dan zvečer izvenredni nedelje in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zalupa vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati i. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pisma naročila brez istodobne vpslatve naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto K 25—	celo leto K 30—
pol leta 13—	pol leta 15—
četrt leta 6-50	četrt leta 7-50
na mesec 2-30	na mesec 3-30

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.

Upravništvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Peter Rosegger.

Tekoče dni slavi nemški narod, posebno pa nemška Štajerska, sedemdesetletnico štajerskega pisatelja in pesnika Petra Roseggerja. — Prav je to, vsak narod naj časti svoje zaslužne moše. Čast mu tudi naša kot literatu in človekoljubu!

Da se pa tudi mi spominjamo slavljenca Petra Roseggerja, ni vzrok njegova pisateljska vrednost, katero priznavamo, nego okolnost, da nemško slavljenje tega moža ni pripisovalo njegovi velikosti kot pisatelju, nego da velja največ Roseggerju kot politiku in da le tega politično delo zadeva kaj brklo naš slovenski narod.

Znano je, da je Rosegger (ali po krstnem listu Rossecker), dal inicijativno za dvamilijonsko zbirko za šulferajnske šole. Najprej je obljubil, da da deset let svojega premoženja za ustanovitev nemških šol (v baje za nemštvo ogroženih krajev), ako stori enako vsak Nemec. Ker ta predlog ni dobil odmeva, je daroval 2000 kron »Schulvereinu«, pod pogojem, da stori isto tisoč drugih Nemcev. Sedaj je imel uspeh. V par letih se je nabralo dva milijona kron in sedaj je tretji milijon menda že dopolnjen.

Ta ogromni denar se uporabi v velikem delu za pomemčevanje tudi slovenskih otrok. Saj je javna stvar, da je v dostih krajih, kjer se grade šulferajnske in »Roseggerschulen«, premalo nemških otrok in da se v mnogih vsaj polovica polni z otroci slovenskih staršev, ki zaradi svoje odvisnosti od nemških ali nemškutarskih gospodarjev, ali zaradi gmotnega dobička dajo pomemčevati svoje otroke.

Rosegger sicer ni imel namena, naj velja zbirka denarja ravno v germanizatorične svrhe. Izjavil je, da denar ni uporabljen proti drugim narodnostim, nego za nemško ljudstvo. To je poudarjal tudi še pozneje, ko se ga je častilo o prilikah raznih šulferajnskih slavnosti. A prazno je misliti, da bi se oblastni Nemci in renegete, ki smatrajo skoraj ves naš svet za svoj »Herrenboden« in ravnaajo z geslom: Deutsch bis zur Adria! ozirali kaj na izraženi namen. Rosegger ni potoval mnogo po sve-

tu in posebno v zadnjih letih biva navadno le v svoji »Waldheimat«. On ne ve, kakšni boji so na političnih mejah, kako mora ravno bori Slovence braniti svojo domačo grudo proti nemškemu navalu, in da ne proti Nemcem nevarnost od strani Slovencev, nego da se le poslednji bore proti prodirajočemu pomemčevanju. — Rosegger zajema svoje napačne pojme o nevarnosti Slovencev za Nemce iz nemških časopisov, ki vsak poskus Slovencev, rešiti svojo narodnost, slikajo kakor neopravičen napad na Nemštvo. Ko bi Rosegger opazoval boje na licu mesta in poznal nekoliko preteklost Slovencev, ki so segali daleč preko sedanjih mej, kdo ve, ako bi mu ne bilo kot znanemu človekoljubu žal njegovega uspeha.

Ker se tedaj denar, zbran vsled inicijative Roseggerjeve, ne bo porabljal v njegovem zmislu, marveč v velikem delu v germanizatorične svrhe, je razvidno, koliko nevarnost je ustvaril Rosegger s svojo zbirko za nas Slovence. In ravno spoznanje Nemcev, zlasti onih na Štajerskem, kako jih je Rosegger podprl v njih germanizatoričnem delovanju, je glavni vzrok za njegovo sedanje tako veliko slavo. Ne navdušujejo jih, posebno avstrijskih Nemcev, zasluge in veličina Roseggerjeva na literarnem polju, slavljenje velja največ Roseggerju kakor njih političnemu pomočniku. Najboljši dokaz za to trditev je dejstvo, da ima Rosegger najmanj čitateljev v avstrijskih Nemcih in, — kakor je tožila »Tagespost« še tekoči mesec, — najmanj naročnikov na svoj »Heimgarten« ravno na Štajerskem. Gradec ga je pred milijonsko zbirko postavil le s tem, da je imenoval neko zakonito ulico po njem in da so trgovci zlorabljali njegovo znano ime za svojo reklamo: Rosegger - Loden, Rosegger - Jankerl. In vendar je bila Roseggerjeva pisateljska slava že zdavnaj pred milijonsko zbirko utrjena in njegovo ime svetovno znano.

V nas Slovenceh vzbuja Roseggerjevo ime in njegovo slavo nemile občutke. Več kakor knjige, n. pr. Bartschov »Deutsches Leid«, v kateri ta pisatelj tako brutalno zasramuje slovenski narod na Štajerskem in dela propagando za popolno pomemčenje in poluterovanje lepe vino-

rodne Spodnje Štajerske, ki naj se reši pred slovensko »Kloakenflut«, škodoval nam je Rosegger s svojo šulferajnsko zbirko.

Delajmo zato s podvojeno silo za našo šolsko družbo!

Poslanec Jarc v Novem mestu.

Novo mesto, 28. julija.

Plakati S. L. S. so naznanjali za 27. julij javen shod volilcev v »Rokodelskem domu« v Novem mestu, kjer bi imel poročati poslanec Jarc. — V »Dolenjskih Novicah« so bobnali že teden dni prej, da naj pride vse, kar leze in gre v »Rokodelski dom«, da sliši razna »razkritja«, tako n. pr. o obrtni nadaljevalni šoli v Novem mestu, kjer je zmanjkalo denarja, tako da učitelji že tri leta niso dobili nič plače. Vse je bilo radovedno na ta razkritja. Župan Rosman s podžupanom Vojsko in z občinskimi svetovci: Pavser, Brunner, Mramor, zastopnik obrtne zbornice Horvat, ravnatelj obrtne šole Brežnik in še približno 100 novomeških volilcev se je zbralo ob 8. zvečer v »Rokodelskem domu«, da slišijo svojega poslanca in se zmenijo z njim o stvareh, ki so važne za Novo mesto. Tako obilno obiskanega shoda še poslanec Jarc v Novem mestu nikdar ni imel.

Ob pol 9. se prikaže na podiju g. kanonik Žlogar z vikarjem Zupnikom in poslancem ter odpre kot sklicatelj shod in da takoj besedo poslancu Jarcu. Tedaj vstane župan Rosman in zahteva, da se postopa v zmislu društvenega zakona; ker je shod javen, si mora izvoliti svojega predsednika. Gospod L. Lotrič predlaga g. župana Rosmana kot predsednika, kar so volili skoraj soglasno odobrili. Sklicatelj Žlogar pa trdi, da ima on kot sklicatelj, pravico, predsedovati shodu. Jarc izjavi nekoliko sramežljivo, da on ni nikak zaječ, da se ne boji svojih volilcev, vendar pa ne poroča drugače, nego pod predsedstvom pristaša S. L. S. Ta izjavi poslanca ljudske stranke, ki je radikalno demokratična, vzbudi splošno začudenje. Poslanec sam je v vidni zadregi, vendar ostane z Žlogarjem pri tem, da se sme voliti predsednik izmed zborovalcev. Ker

pa je bilo gosp. županu in vsem drugim merodajnim naprednim volilcem pred vsem na tem ležeče, da se stvarno in mirno obravnava v interesu Novega mesta, bi se bila ogromna napredna večina — pristašev S. L. S. je bilo vseh skupaj 10 do 15 — brez prejšnjega v toliko vdala, da bi se bilo zborovalo pod predsedstvom zmernega klerikalca gosp. Hrovata ali pa celo kanonika Žlogarja samega, dasi je mož v Novem mestu skrajno neprijeten, s pogojem, da napredni govorniki sigurno pridejo do besede. Ta kompromis bi se bil najbrž sprejel od obeh strani, da se ni v tem trenutku pri vratih pojavil zastopnik vlade koncipist Golja v sprestvu treh orožnikov, ki so se postavili vidno pred dvorano v vežo. Gospod župan je baje rekel, tako je trdil koncipist Golja, ko je ta vstopil: »Kdo pa je žandarje sem pripeljal?« To je gospoda zastopnika visoke vlade, najvišje čuvarice zakona ter javnega miru in reda povsod, torej tudi pri zborovanjih, tako razburilo, da je začel besno kričati nad župana: »Kako se z menoj govori? Jaz vas bom že naučil z menoj tako govoriti. Takoj vas dam odpeljati iz dvorane!« Župan Rosman mirno odgovori: »Prosim!« Nato gosp. koncipist: »Odpeljite ga!«

Pripominjamo samo še, da gospoda koncipista nihče ni predstavil zborovalcem, da ni šel k mizi, kjer je sedel sklicatelj Žlogar, ampak med zborovalce, dasi je bil v uradni uniformi, in tam izzval afero z županom, ki mu niti na misel ni prišlo, dotakniti se dostojanstva vladnega zastopnika z eno samo besedo. Zborovalci, ki so imeli večkrat priliko opazovati vladne zastopnike na velikih, viharjih zborovanjih v Pragi, na Dunaju, v Trstu in drugod in ki poznajo kot juristi društveni zakon, so strmeli ob takem nastopu vladnega organa. Slišali so se glasni kliči: »To je mogoče samo na Kranjskem! Na Turškem ne več!« — Faktično je ta shod razgnal gosp. vladni zastopnik Golja s svojim več kot čudnim nastopom napram županu Rosmanu. Vprašamo eksclenco barona Schwarzovo javno, ali so njegovi uradniki na zborovanjih mirnih meščanov čuvaji zakona ali izvalci birokratičnih smešnih srednjeveških nastopov, ki ugled vlade v

oče razsodnega občinstva občutno oškodujejo? Pa tudi poslanec Jarc in z njim S. L. S. ne more biti zadovoljna s takimi nastopi vladnih organov. Njen ugled bi bil gotovo večji doma in izven mej ožje domovine, če bi bil mogel njen poslanec v glavnem mestu svojega volilnega okraja mirno in stvarno zborovati, za kar se s častno besedo zavezal gosp. župan Rosman, ki ima v Novem mestu gotovo toliko vpliva, da bi se bilo vse vršilo po njegovi besedi.

Zoper postopanje vladnega zastopnika se bo spregovorila na pristojnem mestu dejanju primerna beseda in zahtevala potrebna satisfakcija, da se s tem dokaže, da Novo mesto ni kakšen gorski pašalik.

Vkljub silni agitaciji je prišlo na shod v Muhaber do 25 pristašev S. L. S. In to je preje več, kot manj rečeno. Nasprotno pa je bilo od napredne strani vseh skupaj najmanj 60 udeležnikov, od katerih pripade na Novo mesto blizu 20, ki so rađe volje prihiteli na pomoč. Večino naprednih udeležencev sta pripeljala seboj gg. Žagar in Kos iz obeh Kamenic, Daljnega Vrha in Potočarske vasi. Shod bi se imel vršiti na občinskem posestvu podžupana Osolnika, sicer poštenjaka, a moža mehkega značaja, ki ga klerikaici ovijajo okoli prstov, kakor ga hočejo. Pred liho je bil postavljen nekak »kancelj«, z zelenjem okrašen. To naj bi bil govorniški oder za večmožnega posla. Jarca in novega klerikalnega sitnarja dr. Ogrizka, katerega je sicer napredni odvetnik dr. Žitek vzel kot gada na svoje prsi. Toda ta »kancelj« je ostal deviško nedotaknjen. Javnega shoda, ki ga je oznanjevala slovenska zastava z vrha hriba, da se je videla notri v bližino mesta. Sploh ni bilo. Zmage naprej gotovi Jarc se je vstrasil take večine nasprotnikov. On sam si ni upal naravnost kršiti zakona, počakal je in zvalil to odgovornost na rame vladnega koncipista Golja. Dovolj bodi za danes povedano, da se je Jarc zbal napredne večine ter zbežal v sobo, kjer je pod nadzorstvom 2 orožnikov in dveh civilnih policajev ter ob očinem kršenju cesarske postave zboroval. In tako je Jarc v zastraženi sobi govo-

LISTEK.

Dolga roka.

M. Gardenhire.

(Dalje.)

»In nepričakovano je umrl,« ga je prekinil Connors.

»Da, skoraj gotovo ste o tem slišali. V treh dneh je umrl vsled neke bolezni v vratu. Ni mi treba popisovati, žalosti njegovih ljudi, vsaj si to lahko predstavljate. Sedaj pa se je Hortenza začela drugače obnašati napram meni. To sem pripisoval njeni žalosti, čeprav se s tem še ni dalo vse razložiti. Kmalu potem je umrl njen starejši brat.«

»Tudi tako naenkrat?« je vprašal Connors.

»Da, popolnoma nepričakovano, na difteritis.«

»Res? vsaj so vendar poklicali dobrega zdravnika?«

»Gotovo. Po tej drugi nesreči je postalo stanje Hortenze vsega usmiljenja vredno. Tej bolesti pa se je pridružila tudi nekaka bojazen. Edini človek, pri katerem je, kakor se je zdelo, našla nekoliko tolažbe, je bila neka dama z imenom Garcia, ki je stanovala v sosesčini. Ta ženska je vdova Petra Garcia, ki je imel, ko je še živel, najprvo v Londonu, pozne-

je pa v Novem Jorku majhno trgovino z drogarji. Pred par leti je mož tu umrl, in vdova si je v Westhestru najela stanovanje. Ima sina, ki je potnik za neko vinsko trgovino. Intimnejše nista te dve rodbini nikdar obcevali. Kar naenkrat pa je začela Hortenza to gospo Garcia bolj pogosto obiskovati. Stara dama je v resnici zelo priključljiva. V svoji mladosti, predno se je omožila, je nastopala kot samnambula, kar na mlade deklice nekako posebno učinkuje. Mnogo takih mladih deklic iz sosesčine se je zbiralo pri njej. In kmalu potem se je sin te mrs. Garcia zaljubil v Hortenzo. S tem je bilo vse končano. V zadnjem času je prihajala mrs. Garcia tupatam k Maitlandovim. Hortenza, kakor tudi njena mati sta jo vedno sprejeli vljudno. Hortenza se seveda ogiba mladega Garcia, toda na deželi se to ne da tako strogo izvesti, kakor v mestu, in mladi mož jo vendarle včasih vidi. Poguma mu ni nikdar dajala.«

»Ali je lep?« je vprašal Connors.

»Kolikor mi je znano, ga imajo za lepega; videl ga nisem nikdar.«

»Ime izpričuje, da je rodom Španec ali Italijan — v obeh deželah so lepi možje doma.«

»Najbrže je lep, vendar pa ne spada v družbo miss Maitlandove. In gotovo si ne bo upal, prositi jo kdaj za njeno roko. Vsekako pa se mi zdi, da so obiski mrs. Garcia in ob-

našanje Hortenze napram meni v nekaki zvezi. Pred kratkim je zopet začela obiskovati to damo, seveda le tedaj, če ni bilo doma sina, ki seveda mnogo potuje. Vedno se potem vrača domov s čudno bojaznijo in strahom; mati nima nikakršnega vpliva na njo in miss Wynn ...«

»O miss Wynn še niste ničesar povedali,« ga je hitro prekinil Connors.

»Miss Wynn je ena izmed najprijaznejših oseb, kar si jih moremo misliti,« je toplo odgovoril mladi mož. »Maitlandovi so jo dobili v Londonu. Tam je poučevala otroke godbo in je potem spremila rodbino v njihovo domovino. Od tedaj je postala skoraj sestra Hortenzi in hči mrs. Maitlandovi. Ta je neprimerno boljše tolažiteljica, nego mrs. Garcia; pri njej bi Hortenza gotovo lahko našla poguma in moči. Po smrti Howarda ...«

»Ali se je sin imenoval Howard?« je vprašal Connors.

»Da, mlajši.«

»Kaj? Ta je tudi umrl?«

»Gotovo,« je bil odgovor, »umrl je kmalu za bratom. Vseled tega udarca bi mrs. Maitland kmalu umrla, in Hortenza se seveda ni mogla potolažiti. Odkrito moram reči, časi med temi katastrofami niso bili lahki zame. Čim bolj sem skušal tolažiti Hortenzo, tem strašnejše je bilo vse postajati, in brez pomoči miss Wynnine bi pač zblaznel. Prosil sem Hortenzo, naj se poroči; tako rad bi njo in

mater prepeljal v Evropo, ker sem prepričan, da bi daljše potovanje na obe ugodno vplivalo.

Šele pred enim tednom sem zopet govoril s Hortenzo o tem, toda nima toliko moči, da bi poslušala le moje vroke. Najprvo se je z bojaznijo ozrla na vse strani, kakor da bi pričakovala, da se priplazi v sobo morilec ter naju oba umori. Potem se je zgrudila ter rekla, da se morava ločiti, ker najini ljubezni ni namenjena sreča. Zabolelo me je v srcu, vendar pa sem reklo, da sem pripravljen, to storiti, ker se je zdelo, da moja navzočnost še večja njeno bolelost. Potem je bridko jokala ter prisegala, da bo umrla, če bom še kdaj izpregovoril tako besedo.

Nisem mogel razumeti stvari — preglobokomiseln je zame,« je pristavil mladi mož ter si obrisal oči, ko se je spomnil tega nastopa. »Šele včeraj mi je zopet izjavila, da se ne more odločiti, postati moja žena, da me ljubi do blaznosti, da pa je med nama neka temna senca in da ne smem več priti k njej. Tega se nisem preveč ustrašil, kajti polagoma sem se navadil takih izbruhov ter sem jih vedno pripisoval žalosti za njenimi umrlimi sorodniki; le smilila se mi je neizmerno.

Danes jutraj je poslala po me ter mi povedala, da vam je pisala. Ker je vedela, da sem se za ta večer dogovoril z nekim svojim kupčijskim prijateljem, je določila čas obiska po

končanem gledališču. Mrs. Parton je zahtevala, naj takoj govorim z vami. Imel sem pomisleke, da bi razodel popolnoma neznanemu človeku naše tajne težkoče, toda mrs. Parton je rekla, da ste navajeni na to, da se v takih zadevah išče pri vas pomoč. Hortenza je potem nekaj čudnega priznala; rekla je, da ima vsak slučaj smrti v njeni rodbini svoj vzrok in da je za to odgovorna, da je zdaj moje življenje ogroženo in da sem brezdomno izgubljen, če nihče ne poseže vmes. Potem je rekla, da bo tudi ona umrla, če se meni zgodi kaj zlega, in da se ne boji nobenega sredstva, če bi bilo treba rešiti mene. Ne,« je pripomnil ter odkimal z glavom, ko ga je Connors vprašujoče pogledal, »umobolna ni; tako jasno misli kakor jaz in vi.«

»Ali je miss Maitland kaj omenila, kdaj pride čas te nevarnosti — to se pravi, ali je rekla, kdaj boste umrli?« je vprašal Connors.

»Rekla je, da se more to vsak čas zgoditi in da sem že zdaj v največji nevarnosti.«

»In vi niste vprašali, koga se imate bati?«

»Seveda sem jo vprašal, ona pa je rekla, da me bo zadela roka usode, da bom umrl, kakor so umrli drugi, ki jih je ljubila in katerih smrt ima ona na vesti.«

»Ali ni označila osebe, ki bo orodje usode?«

(Dalje prihodnje.)

ril kakim 20 možem, med katerimi je bila tretjina naprednih. Vsakemu, ki je hotel iti na »shod« v sobo, so morali šele orožniki preiskati obisti, če so res klerikalni.

Nekoliko besed o pravem času.

(Napisal hrvatski profesor R. K. v slovenskem jeziku.)

II.

Pojdimo sedaj v čas preselitve na preporod Jugoslovanov, na ilirizem.

Slovenci niso bili srečni v svoji novi domovini.

Slovenci so padli pod Nemca in izgubili večjo polovico svojega ozemlja, Panonijo so uničili Madžari. Na Balkanu so se Slovenci izgubili na Grškem in v Albaniji, a znatne državne točke Hrvata, Srbov in Bolgarov so se dvigale in padale, dokler niso končno popolnoma propadle. V tem času se je slovenski rod raztepel na vse strani. En del je prišel pod Grke, drugi pod Turke, tretji pod Madžare, četrti pod Nemce, peti pod Italijane, šesti pod Albance, in tako je dočkal XIX. stoletje, ko so se po francoskih vojnah začeli ustvarjati narodi v sedanjem, ne političnem, nego kulturnem smislu in na demokratski podlagi, vračajoč se tako k svojemu etniškemu izvoru.

Srečnejši narodi so prišli s tem kulturnim stremljenjem ena do narodno-politiškega edinstva, drugi do političke in gospodarske moči, sploh do velikega razvoja in napredka. Tako potrebo so očutili tudi Jugoslovani, posebno tisti, kateri niso imeli političke samostalnosti; bili so to Srbi iz kneževine, vsi Hrvati in Slovenci. Tudi za njih je kulturni napredek pomenil življenje, ne napredovati v kulturi kot narod, značilo je, ne živeti kot narod. Kaki so pa bili to narodi: Kranjci, Štajerci, Hrvati, Slavonci, Bosanci, Dalmatinci, Srbi, Črnogorci itd.? — Niti sence narodov, karikature! To je njim samim bilo očitno, samo da si niso znali pomagati, vsi so pa stremili za kulturo in čutili nje potrebo, kar dokazujejo poizkusi ustvarjanja posebnih književnosti v vseh teh krajih, četudi jim je v duhu svetil neki »slovanski« ideal. V spoznanju te velike potrebe, da postanejo narod in kot taki kulturno napredujejo med drugimi narodi, pa ne kot narodni odlomki, nego kot skupni narod v kulturnem smislu, je prednjačil Zagreb, a vodil ga je na čelu oduševljenih mladih mož Ljudevit Gaj, ki so se mu že tedaj rogali: »der grosse Papa-gaj« tisti dobri sosedje, ki so videli in pojмили, kaj pomeni njegova misel.

Gaj je od začetka bil samo politički »Hrvat« in je kot tak izpel psem: »Još Hrvatska ni propala«, kmalu pa se je uveril, da to ni prava pot k edinstvu celega naroda, torej vsaj nesvobodnih Jugoslovanov, in postal je Ilir, uvajajoč misel o edini domovini, enem narodu in enem književnem jeziku, torej v bistvu tudi o edini književnosti. Ko bodedo imeli dosti veliko ozemlje, da bodo tudi nas drugi narodi morali priznavati kot narod, nas ne bodo tuji mogli ovirati, da kot narod med njimi živimo, delamo in se kulturno krepiamo. Zavoljo tega edinstva, brez katerega bi danes bili že izsesana in nemočna narodna razvalina, je Zagreb pridonesel žrtev največjo: sprejel je za književni jezik večje večine tistih raztepenih odlomkov enega naroda. Takemu Gaju se je pridružil Slovenec Stanko Vraz, ki se nikoli ni »pohrvalil«, postal je Ilir. Slovenstvu kot takemu se ni nikoli izneveril, zavrgel pa je partikularizem, tako kranjski, štajerski itd., kakor samoslovenski. Z Vrazom in z njegovimi pristaši med Slovenci so se vkupili okoli Gaja neje Hrvati (tudi na Hrvatskem je Gaj imel ostrih nasprotnikov), nego oni vsi, to je, da postanejo kulturni narod. In kar smo imeli skupnih uspehov, ki jih še sedaj uživamo, izhajajo iz te ilirske dobe. Slovenci jih uživajo ravno tako, kakor Hrvati. Toda nesrečni politični razvoj je uničil most, ki so si ga zgradili naši Iliri. Hrvatska kot političko telo, se je moralo boriti za obstanek in življenje, in ta potreba je izvela na površje, nad kulturno ilirsko politično hrvatstvo; to pa je bila smrt ilirstvu in vsa nadaljnja stremjenja so ostala nevresnična. V borbi za politični bitni ali ne biti kraljevstva hrvatskega, so Gaj in hrvatski Iliri postali spet politički Hrvati, ker jih kulturno ilirstvo takrat ne bi rešilo. Vraz in njegovi Slovenci so ostali medtem kulturni Iliri in Vraz se ni zbal gromovnika Gaja, ko je bilo potrebno ščititi kulturo pred politiko. Toda absolutizem je mučil eno in drugo. S padcem absolutizma se je ponovila ilirska misel v jugoslovanstvu, in našlo svoje središče spet v Zagrebu (Rački, Strossmayer), a nadaljevanje političke borbe

(dualizem) ni dalo, da bi potreba političkega hrvatstva izginila z dnevnega reda, nego ravno pod dualizmom in ob napredovanju svobodne Srbije se je dovršil razvoj doktrinarnega političkega sredstva (Karadžić, hrvatstva (Starčević) in slovenstva, ki so si večkrat celo sovražno nasprotovali. Torej doživeli smo očitni nazadek narodne misli, edini napredek je, da namesto mnogo narodov imamo še tri. V kulturi smo sicer napredovali, pa ne kot narod, nego kot narodni odlomki, a posledica temu je, da danes v dobi različnih imperijalističnih stremljenj in »Drangov« na zapad, na iztok, na jug in na sever vsi trije narodi visijo na niti in so v nevarnosti, da propadejo najpreje v političkem, potem v gospodarskem in kulturnem pomenu in bi preostali morda samo etniški faktor, ter tako prišli tja, kjer smo bili leta gospodnjega 600!

Je-li torej čudno, da se v očigled takih neuspehov dviga zopet misel o potrebi ponovnega kulturnega, duševnega edinstva povsod, kamor ti »Drangi« segajo posredno ali neposredno, torej ne samo med Slovenci in Hrvati v banovini, nego tudi v Dalmaciji, Bosni, Srbiji, celo v Makedoniji! Značilno je, da zadnja leta to nevarnost čutijo tudi deli Jugoslovanstva, ki dozdaj nikoli niso hoteli o skupnem delovanju nič vedeti, in danes glasno vabijo v eno kulturno kolo vse nas Jugoslovane. To ni stremljenje za prevlado srbsko, nego zavest pred skupno nevarnostjo, ki se edino more odstraniti s skupnim delom, pa tudi dokaz, da ta nevarnost v resnici obstoji, in da ni izmišljena.

Ta potreba je skupna in se mi skupnemu delu ne moremo in ne smemo ogniti, ako hočemo uiti nesreči, ki nas drugače čaka. Ilirizem je svoje delovanje začel, pa ga ni dovršil, narodna misel torej ni izvršila svoje vloge, in dokler se to ne zgodi in dokler je potreba, ki ga je povzdignila, v narodu še živa, se ji moramo odzvati, drugače bo škoda zopet naša, a korist tuja. Tej skupni misli ilirski, jugoslovanski, ali naj se imenuje še drugače, se odziva danes Jugoslovanstvo bolj kakor kdaj prej, ker se ji je pridružil skoro ves Balkan (v teoriji tudi Bolgari), česar prej ni bilo. Ali naj Slovenci v tem trenutku mirno ostanejo na strani in le s simpatijo gledajo, kaj se godi, v resnici pa dalje hodijo po svoji političko-slovenski poti? Hvala znanim možem! Slovenci tudi sedaj kakor v času ilirizma delujejo ramo ob ramo s Hrvati in Srbi za zajedniško misel in potrebo.

Res, da se med Slovenci tu pa tam poraja reakcija proti takemu delovanju. Nekateri slovenski pisatelji, ki vidijo plodove svojega duha navezane samo na slovenščino, so uverjeni, da so tako svetovni, kar bi s Hrvati in Srbi ne bili. Oni hočejo, naj slovenska književnost ostane za vedno samo slovenska, samosvoja. Pa kaj pravijo oni? Najodločnejši nasprotnih je izjavil (gl. »Dom in Svet«, 1911, st. 318 do 320), »da je slovensko slovo šlo visoko, da stoji ob sami svetovni literaturi, med tem, ko Hrvati in Srbi niso svetovni...« »Slovenska literatura« bo ostala vedno samosvoja, naš jezik — tudi literarni — ne bo nikdar prešel v hrvatskega. Tako nekako po zmislu je pisal tudi Kopitar pred Gajevim nastopom, ki je trdil, da so Slovenci, Hrvati in Srbi trije različni narodi s tremi posebnimi jeziki, in je želel, naj pri tem ostane. Dalje pravi: »Dežman in Vraz sta obadva renegata, pa vendar Dežmana bolj spoštujem, ker je bil večji od Vraza, in je vsaj človeštvo kaj koristil« — a to pomeni, po domače rečeno: »Imam li kot Slovenec izbirati med Nemcem in Jugoslovanom, ljubši mi je Nemec. Z njim koristim človečanstvu, z Jugoslovanom nikomur!«

Ali morda po zmislu to ni ono isto, kar je hudujoč se, zliknil Kopitar?

Toda razvoj naroda bo ovrgel drugo kakor prvo izjavo: »proklete grablje« bodo že svoje storile. To, kar mi želimo danes, ni samo misel Gundulića, Križanića, Kavčiča, Vodnika, Obradovića, Gaja, Vraza in — Ilišića, nego je misel vseh narodnih duš na slovanskem jugu, to je naša narodna i naravna potreba, ki po časi, pa sigurno zmaga.

Nekateri Slovenci pišejo, da slovenski jezik in književnost ostane vedno samosvoja, t. i., da ne bode imela nič skupnega s hrvatskim, Vraz da je odurni renegat, »Slovenska Matica« da je zapeljana v ilirski gnoj, in je pod Ilišićem postala ilirska agentura, vrazovski ideali prekršeni so v frazersko naivnost. Hudujejo se na malovernost ljubezni ter tisto strahopetnost: Kaj bo z nami, ki škilimo na jugoslovan. teto in češkega strica, namesto da bi pogledali v zdravo srce naroda. Če smo se držali, pravijo, v klavarnosti petnajststo let, se bomo držali še sedaj, ko smo kulturni. Nase se zanesimo,

to je vse. Torej »splendid isolation« proti Jugoslovanom, a »entente cordiale« s svetom. Tu je misel morda »optimistična«, (a optimizem je »pravica zdravja in mladosti«), pa nevarna za nas vse, še največ za Slovence. Kdo je ta »svet«, ali Evropa kot kulturna celota? Ako abstrahiramo od najvišjih 300, so za Slovence ta »svet« edino Nemci, ker v Evropi niso nikakšen faktor in izravne kulturne vitke morejo dolžnosti le od Nemcev, ki so jim Slovenci že od prvega časa kulturno in politično podložni.

Gre le za to: ali Slovenci, ko so končno dobrusili kristal svoje narodne duše, v resnici morajo težiti za tem, da ljubosumno čuvajo proti Hrvatov svoj narodni individualizem, in ostanejo proti njim le prijazni sosede, med tem, ko na stečaj odpirajo vrata svojega doma, ki peljejo v svet? Imajo li Slovenci svoj prostor v tem in takem svetu? Nimajo li morda prav tudi oni, ki želijo nadaljnje življenje Slovencev iz »svetovnega« tira privesti nazaj v jugoslovanski tir, ali kakor Levstik pravi: »skrbeti nam je, da se obe struji zlijeji počasi zopet v eno, kakor stoji iz početka imeli samo en izvor?«

Velik škandal na Nemškem.

Dne 31. julija se prične obravnavo proti sedmim obtožencem, ki so zapleteni v takozvano Kruppovo afero. O začetkih te afere smo že poročali. Dne 17. oktobra preteklega leta je izročil državni poslanec dr. Karel Liebknecht tedanjemu vojnomu ministru pl. Heeringu prepise sedemnajstih tajnih poročil, ki so jih imenovali »Kornwalzen« in ki so vsebovali važne vojaške tajnosti. Ta poročila je pošiljala berlinska filijalka tvrde Krupp glavni pisarni v Essen. Te »Kornwalze« so bile pisane na pisalnem stroju, niso bile podpisane in jih tudi niso pošiljali z navadno pisemsko pošto v Essen, temveč so jih v posebnem ovitku dirigirali na posebno mesto. Prvi je dobil ta poročila v roke pl. Dewitz. Imel je več pečatov z imeni ravnateljev in je pritisnil na vsako tajno poročilo ime onega ravnatelja, za katerega je bila vsebina tega poročila po njegovem mnenju interesantna. Nato so to poročila dobili v roke drugi ravnatelji in so jih potem shranili v tajni omari. Vsako leto enkrat naj bi se ta tajna poročila uničila. Ko je poslanec Liebknecht vso stvar razkril, je naročilo vojno ministrstvo politični policiji, naj stvar zasleduje. Policijski svetnik Koch, načelnik politične policije, je dal nadzirati hišo, v kateri se nahaja berlinska filijalka tvrde Krupp. In kmalu so zasledili 20 sumljivih oseb. Med temi je bila neka učiteljica francoščine in tudi ravnatelj podjetja knez Hohenlohejevega kartela. Rezultat zasledovanja so izročili vojnomu ministru, pri katerem se je nato vršila dolgotrajna seja. Sklenili so, da bodo ob istem času aretirali onih sedem oseb, ki so bile najbolj sumljive. In tako so aretirali: višjega tajnika intendature A. Pfeifferja, ki je bil pridelen vojnomu ministrstvu; poročnika Hogeja, pridelenega artilerijski preizkuševalni komisiji; ognjčarja Droeseja, ki je bil pridelen artilerijski preizkuševalni komisiji; pozneje pa nastavljen pri tvrdki Krupp; poročnika Adolfa Tiliana, ki je bil od leta 1908. pri municijiski tovarni v Spandau; poročnika Hinsta od artilerijskega skladišča v Marienburgu; poročnika Helmuta Schlenderja od artilerijskega skladišča v Koblenzu in ognjčarja Jürgna Schmidta.

Teh sedem vojaških uradnikov so dne 7. februarja aretirali. Vsakega obtoženca sta aretirala dva častnika ter ga oddala v vojaški zapor. Ob istem času je konfisciral preiskovalni sodnik pri deželnem sodišču I. v Berlinu, dr. Wetzel, v tajni omari tvrde Krupp skoraj tisoč »Kornwalz«. Istega dne so tudi aretirali bivšega artilerijskega podčastnika Maksa Brandta, ki je bil v zadnjem času nastavljen pri berlinski filijalki tvrde Krupp. Pri njem so konfiscirali trinaest zabojev razne korespondence in aktov. Skoraj štiri mesece je trajala preiskava. Deset tednov po aretacijah je nastopil posl. Liebknecht s svojimi odkritji v parlamentu. Ko je Liebknecht zadevo ovadil vojnomu ministru, je obljubil, da bo nekaj časa molčal o aferi. Ko pa so uvedli preiskavo proti neki osebi, ki je bila na sumu, da je dala Liebknechtu ves material, se ni smatral Liebknecht več vezanega na svojo obljubo in je državnemu zboru sporočil svoje informacije.

Obtožnica temelji, kolikor je znano, na sledečih dejstvih: Do leta 1900 ni imela tvrda Krupp nikakršne konkurence. Ko se je tudi tvrda Erhardt začela zanimati za naročila vojnega ministrstva, so postali v Essenu nervozni. Ker je bil tedanji voditelj berlinske filijalk pl. Schütz

ki je že umrl, bolan, so mu prideli kot pomočnika Brandta, ki je bil do tedaj v centrali v Essenu. Brandt je bil prestavljen leta 1906. vsled sklepa ravnateljstva. Predno je odpotoval v Berlin, je vprašal ravnatelja Eccinsa, kaj naj v Berlinu dela. Dobil je odgovor, ki ni bil v nikakršni zvezi z njegovim bodočim delovanjem. Šele v Berlinu so mu povedali, da je njegova glavna naloga, da občeje za vojaškimi poduradniki, ki jih pozna kot bivši nadognjičar, in da zbira razna tozadevna poročila.

Dohodki Brandtovi so znašali začetkom njegovega berolinskega delovanja 6000 mark, pozneje 7000 mark na leto. Razentega mu je ravnateljstvo dovolilo v »reprezentacijske svrhe« 2000 mark, končno pa celo 3500 mark na leto. Posebno v ozki zvezi je bil Brandt s Tilianom, Hinstom, Schlenderjem in Schmidtom. Obračal se je predvsem na one uradnike, ki so naročevali artilerijsko strelno orodje, kakor hitro je vojno ministrstvo sklenilo, naj se nabavi novo orodje. Če je eden izmed njegovih prijateljev odšel iz tega oddelka, tedaj ga je priporočil svojemu nasledniku. Brandt je poplačeval te »usluge« s tem, da je vabil te svoje prijatelje v restavracije in gledališča. Tupatam je dajal tudi po dvajset mark ter razna božična darila. Enemu od obtožencev je posodil proti 4½ odstotka tisoč mark, ki jih je pa baje nazaj dobil. Obtoženci večinoma priznavajo svojo krivdo. Kot dokaze imajo razen konfisciranih »Kornwalz« neko obremenilno pismo, ki je je pisala prejšnja nevesta nekega obtoženca, in pa fotografija zadnje strani iz Brandtove bančne knjige.

Preiskavo so razširili tudi na nekatere člane ravnateljstva tvrde Krupp v Essenu. Pravijo, da so morali vedeti člani ravnateljstva tvrde Krupp o dejstvih, omenjenih v tajnih poročilih. Brandt je baje dobival direktno iz Essena naročila, naj se o tem ali onem informira. Enkrat se je baje Brandt pritožil pri nekem podravnatelju, ki je bil slučajno v Berlinu, da mora toliko piti in da nima nič od življenja, čeprav hoče biti dostojen človek. Podravnatelj mu je na to odgovoril: »Ali delate kaj nedostojnega? Če pasira kaj še tako malega, tedaj ste za nas opravili! Zapomnite si to!« Vsled poročila tega podravnatelja so baje na to sklenili, naj se Brandta prestavi iz Berlina na kako drugo mesto. To pa se ni zgodilo. Brandt je čestokrat dobival tudi posebne nagrade.

V preiskavi je bil zaslišan tudi dr. Liebknecht kot prič, pač v to svrhu, da konstatirajo, kdo mu je dal informacije. Liebknecht je baje izpovedal, da je dobil onih sedemnajst »Kornwalz« po pošti in da je uničil odrezek spremnice, na katerem ni mogel čitati podpisa. V pismu, ki je bilo priloženo pošiljavi, je bilo le povedano, kje v Essenu se nahajajo ona tajna poročila. Osumili so nekega bivšega ravnatelja tvrde Krupp, da je dal material posl. Liebknechtu. Ta pa je odločno zavrnil trditev, da je bil udeležen pri tem, da je dobil Liebknecht potrebni material.

Pri sodni razpravi bodo zaslišali mnogo častnikov vseh šarž, člane ravnateljstva tvrde Krupp, prejšnje ravnatelje te tvrde in mnogo vojaških izvedencev. Izvedenci, visoki častniki, bodo morali o tem izpovedati, ali bi morala dejstva, sporočena v tajnih poročilih ostati v interesu deželne obrambe tajna. Obtožbo so dvignili zaradi zločina proti zakonu o izdajstvu vojaških tajnosti, zaradi podkupovanja in zaradi nepokorščine proti vojaškim ukazom.

O poteku in izidu tega zanimivega procesa bomo poročali.

Bratomorna vojna na Balkanu.

Konferenca v Bukarešti.

Trud, da bi se obenem vršile konference v Bukarešti o preliminarne miru in v Nišu o premirju, je ostal popolnoma brezuspešen. Kakor poročajo iz Niša so se bolgarski poslanci za konferenco v Nišu že včeraj odpeljali.

Odposlanci vojskujočih se balkanskih držav so se odpeljali, kakor nam poroča srbski tiskovni urad, s srbskim parnikom »Srbija« do Turn-Severina, kamor so dospeli predvečernim ob 4. popoldne. Grški ministrski predsednik je prišel šele drugo jutro v Turn-Severin. Včeraj popoldne so nato dospeli, kakor poročajo iz Bukarešte, delegati v romunsko glavno mesto, dočim je dospel Venizelos tja šele včeraj zvečer. Tudi bolgarski delegati so dospeli že včeraj v Bukarešto. Prebivalstvo je sprejelo bolgarske delegate mirno in brez najmanjšega izbruha animoznosti. Živahno življenje v Bukarešti je napravilo na bolgarske delegate

očividno zelo velik vtisk, ker so s morali spomniti na velikansko razliko med življenjem v Bukarešti in Sofiji. Popoldne je obiskal Tončev ministrskega predsednika Majorescuja in notranjega ministra ter druge člane kabineta in izrazil še enkrat željo Bolgarske, da se čim prej sklepe mir.

V krogih bolgarskih poslancev se govori, da je Bolgarska pripravljena storiti vse, da se posvetovanja končajo čim prej. Bolgarska upa namreč, da bodo končno odločale šele vlesile.

Vprašanje, ali naj se vrši konferenca v Bukarešti ali Sinaji, se je odločilo tako, da se otvori konferenca na vsak način v Bukarešti in da se tam tudi vrše za sedaj pogajanja. S tem se je ugodilo večini odposlancev in ministrstvom, med tem ko bi se pojavile za konferenco v Sinaji težkoče. V poteku nadaljnjih pogajanj bo odvisno od eventualne preselitve kralja v Sinajo, če se bodo pogajanja vršila deloma tudi tam.

Kot romunski delegati pri konferenci so do sedaj imenovani: Ministrski predsednik Majorescu, notranji minister Take Jonescu, finančni minister Marghiloman in general Coanda.

Po optimističnem presojanju bodo trajala mirovna pogajanja v Bukarešti, kakor smo že včeraj poročali, dva tedna.

Srbski, grški in črnogorski odposlanci imajo za konferenco neomejeno polnomočje, da lahko sklenejo premirje, preliminarne mir ali definitivni mir. Že v prvi seji bodo dali tozadevne izjave ter bodo zahtevali od bolgarskih delegatov izjavo, da imajo tudi oni enako polnomočje. V tem slučaju se bodo mogla pogajanja takoj pričeti. Če bi pa bolgarski poslanci izjavili, da morejo delati samo ad referendum, bodo ostali delegati odklonili vsako diskusijo. Tudi romunska vlada hoče pogajanja končati, kakor hitro mogoče.

Danes se vrše oficijalne predstave, za jutri (sredo) je napovedana prva seja konference delegatov, ki se vrši v zunanjem ministrstvu. Še bolgarske misije Tončev je obiskal včeraj romunske delegate. V razgovoru se je jasno pokazala skrb Bolgarov izbrisati slabi vtisk, ki ga je napravilo postopanje Bolgarske v romunskih krogih in želja bolgarske vlade, ustvariti podlago za novo ero v bolgarsko - romunskih odnosih.

Kakor poroča »Politika«, bo stavila Srbija na konferenci sledeče zahteve:

Prepusitev vseh od srbske armade v drugič zasedenih pokrajin, regulacija stare meje med Srbijo in Bolgarsko, ker je prišlo ob dosedanjih meji večkrat do krvavih obmejnih bojev in

vojna odškodnina.

Iz petrogradskih informiranih krogov, kakor tudi privatno iz Ode-se se razglaša, da je izjavil romunski ministrski predsednik Majorescu, da bo prva naloga delegatov pri mirovni konferenci v Bukarešti vplivati na Turčijo, da se ravna po sklepih londonske konference. To se naj zgodi potem skupne prošnje na vlesile. Če bi pa ostala Turčija še nadalje trdovratna, bo

Balkanska koalicija zasedla Carigrad in pregnala Turke popolnoma iz Evrope.

Ko bo sklenjen preliminarne mir, naj se vrši kongres kraljev balkanskih držav, ki naj stori primerne sklepe glede ohranitve ravnotežja na Balkanu.

Z balkanskih bojišč.

Kakor poročajo oficijalno iz Aten, je zapustil bolgarski konjeniški oddelek mesto Ksanti. Tudi bolgarske oblasti so mesto zapustile. Bolgari so baje zažgali ječe, vendar se je posrečilo ujetnike rešiti. Osmo grška divizija je nato v nedeljo zvečer zasedla mesto.

Iz istega vira prihaja poročilo, da je grška vojska po dvodnevem ljutem boju pri Simittliju ob Strumi pregnala bolgarsko vojsko. Bolgari so imeli baje zelo velike izgube. Grkom se je posrečilo zapleniti tri bolgarske topove in mnogo vojnega materiala. Cela grška armada, ki ima zelo velike izgube, koraka proti Dju-maji.

Tudi o zasedenju Dedeagača poročajo grški viri razne podrobnosti, ki smo jih priobčili že snoci. Atenska brzjavka dostavlja, da so Grki zasedli celo obal Egejskega morja od Kavale do Enosa.

Glasom poročil, ki so dospela v Atene, je baje bolgarska armada generala Ivanova v zelo kritičnem položaju. Zdi se, tako pravi grški vir, da hočejo nadaljevati Grki svoje operacije tako dolgo, da bo bolgarska vojska generala Ivanova prisiljena h kapitulaciji.

Iz Belgrada poročajo o dogodkih zadnjih dni sledeče:

Med tem ko zahteva Bolgarska, kakor znano ustavev sovražnosti, so bolgarske čete včeraj zjutraj napadle naše pozicije pri Crvenem gradu v bližini Krive Palanke, tam kjer so se stikale prej stare meje Srbije, Bolgarske in Turčije. Srbi so Bolgare takoj krvavo zavrnili ter jih razpršili.

Tudi pri Vlasini je bil bolgarski napad krvavo odbit. Na vseh točkah vlada mir.

Srbski tiskovni urad je nadalje pooblaščen dementirati v inozemskih listih razstorno vest, da bi bil v bojih za Bosilovgrad uničen cel srbski polk. Tekom zadnjih deset dni se pri tem kraju sploh ni vršila nobena bitka. Vest je bila očividno izmišljena, da se bolgarsko javno mnenje kolikor toliko pomiri.

Torolika, ki prihajajo iz Sofije, pa imajo očividno namen ne samo pomiriti bolgarsko javnost s tem, da ji natvezijo dozdevne zmage, marveč tudi v Evropi vzbuditi domnevanje, da se je vojna sreča obrnila na bolgarsko stran. Obenem pa imajo te brzojavke tudi namen vplivati na delegate v Bukarešti ter predstaviti boje, kakor bi jih izvali sovražniki Bolgarske. S tem hoče doseči Bolgarska gotove ugodnosti pri sklepanju miru ali pa izsiliti energično vmešavanje Evrope. Brzojavke se glase:

Sofija, 28. julija. Včeraj se na celi fronti proti Srbom ni zgodil noben resnejši dogodek. Grki so z velikimi oddelki napadli levo bolgarsko krilo. Bolgari pa so jih s protinapadom prisilili, da so se umaknili, pri čemer so Grki izgubili dva topa in eno brzostrelno puško.

Sofija, 28. julija. Včeraj so krožile gotove vesti, da je bila srbska vojska pri Kočani poražena in da so Bolgari predrli srbski centrum. Tudi so prišla poročila o velikih uspehih proti Grkom. Gotovo je, da je strategični položaj bolgarske vojske zelo dober, zlasti nasproti Srbom, in da so Bolgari dosegli velike uspehe.

Sofija, 28. julija. Že tri dni trajajo boji na celi fronti. (Protislovje s prvo brzojavko, Op. uredn.) Pred Vlasino so Bolgari pregnali Srbe iz njihovih pozicij, ki nadvladujejo ceste pri Vukovi Gabi. Večdnevni boji bolgarskih čet so se končali s popolno zmago. Srbi so se v neredu umaknili. Srbsko glavno taborišče se je pomaknilo nazaj v Kačanik. Bolgarska konjenica je zasedla Vranjo. Tudi od bolgarske vojske, ki operira proti Grkom, prihajajo ugodna poročila. Pri Pečovu so prišli Bolgari za levo grško krilo ter so prisilili Grke, da so se umaknili.

Prodiranje Turkov.

Poročali smo že o turških grozodejstvih ne le v Trakiji, marveč tudi na stari bolgarski zemlji. Danes prihaja iz Sofije poročilo, da so se Turki iz Hebičeva, vasi ob meji, katero so zažgali, zopet umaknili v Trakijo. Tudi pri Urumbegliju v okraju Kisil Agač je prišlo do bojev. V Gerdeneji so Turki plenili in vas Devletkej so zažgali.

Turška konjenica je poskusila obkoliti bolgarsko stražo pri Kajbilji v okraju Kisil Agač. Bolgari so napad, ki so ga Turki trikrat poskusili, sijajno odbili. V boju je padlo 20 Bolgarov.

Kakih 50 bašibozukov in dva turška konjeniška oddelka so poslali Turki v bolgarski trg Goljemboljak, pa tudi od tam so jih Bolgari pregnali. Neki drug turški oddelek je bil odbit pri Kizilici.

Pri Vasiliki in Agatopolisu ob Črnem morju so izkrcali Turki pehoto.

Turške vojne operacije proti Bolgarski imajo tak značaj, da je celo Rusija sklenila zasesti bolgarsko pristanišče Burgas, vendar pa zadržuje v Carigradu, da ima turška vojska nalog samo zasesti mejo ob Marici. Turška vlada razglašala celo, da je izdala energično povelje, da turška vojska ne sme prekoračiti stare bolgarske meje. V Carigradu zadržuje v nasprotju z dejstvi celo, da je lahka kavalerijska brigada Ibrahima, ki je bila že dospela na nekdanjo bolgarsko zemljo, zopet umaknila v Trakijo.

Tmoglavno zadržuje mladoturški krogi še sedaj, da mora dobiti Turčija mejo ob Marici z Odrinom. Po sultanovem naročilu naj potujeta prestolonaslednik Jusuf Izudin in en sultanov sin v Odrin. To potovanje naj dokaže tudi na zunaj zvezo med Turčijo in Odrinom. Minister Talaat beg, ki se je vrnil iz Odrina in finančni minister Rifaat beg, ki sta bila oba tudi v turškem glavnem taborišču, zadržujeta, da vsled razpoloženja turške vojske ni misliti, da bi Turki zopet izpustili Odrin. Vojaški povelj-

nik v Carigradu Džemal beg je izdal patriotičen oklic na prebivalstvo.

Velesile.

Romunska vlada je poslala, kakor poročajo iz Londona, velesilam noto, v kateri jih opozarjajo na sledečo okolnost:

Romunska je mnenja, da bi bila situacija zelo komplicirana, če bi delegati ne imeli popolne gotovosti, ko prično s pogajanj v Bukarešti, da bodo zahtevale velesile od Turčije striktno izpolnitev londonske pogodbe. Zlasti težko bi bilo stališče Bolgarske, če bi tozadevno ne imela popolne gotovosti. Situacija pa bi bila tudi za Srbe in Grke zelo težavna in pravna vloga, ki jo je prevzela romunska vlada, bi naletela na ovire. Zato prosi romunska vlada velesile, da store vse potrebno, da se morejo delegati v Bukarešti pogajati na temelju londonske pogodbe.

V zvezi z aktualnimi vprašanji glede Trakije in Odrina je gotovo tudi potovanje turškega ministra za javna dela Nizami paše v London. Kakor se zadržuje ima Nizami paša nalog, pridobiti Angleško za Turčijo v tem vprašanju.

Velesile v tem pogledu niso storile še nobenega koraka. Zadržuje se sicer neoficijalno vedno in vedno, da bodo prisilile Turčijo, da upošteva londonske sklepe. Kako in kdaj pa naj se store odločilni koraki, je zavito še v meglo.

Dunajski diplomatični krogi mislijo, da naj se zgodi tekom tega ali začetkom prihodnjega tedna kolektivni korak velesil. Če bi ostal ta korak brezuspešen, ni izključeno, da se bo izvršila

demonstracija ruskega vojnega brodoma

ob črnemorski obali. Misel, da bi Rusija zasedla Armenijo, je po mnenju dunajskih krogov celo že Rusija opustila. Tudi nemški krogi soglašajo s kolektivno demaršo, ki naj ima namen, da naj prične

Turčija s pogajanj.

Korak velesil baje ne bo vseboval grožnje. »Lokalanzeiger« piše tozadevno:

Če bi porta res vztrajala na svoji zahtevi, da ji ostane Odrin, bode to zlasti v Nemčiji, kjer so bili Turčiji vedno in so še danes dobrohotni, ravno v interesu Turčije obžalovali, ker se zahteva Turčije ne da vzdržati. Ta zahteva se ne da pred vsem vzdržati z juridinega stališča, ker je argument porte, da so prelomile države Balkanske zveze preliminarni mir v Londonu in ga tedaj uničile, nepravilen. Preliminarni mir, sklenjen v Londonu, določa v glavnem: Novo mejo proti Turčiji in avtonomno Albanijo, katere meje določijo velesile. Razdelitev od Turčije predanih pokrajin je bila prepuščena balkanskim vladam, in če so se te med razdelitvijo sprle, vendar še veljajo določbe preliminarnega miru v Londonu. Nove meje se niso kršile niti napram Turčiji niti napram bodoči Albaniji. Če si ohrani porta v svoji sedanjosti igri še nekaj mirnega predurka, si bo pravčasno premislila in se bo omejila na to, da doseže med Enosom in Midijo kolikor mogoče ugodno mejo. Trakija z Odrinom pripada definitivno razdelitvi masi balkanskih držav, ki bi kljub momentanim sporom vztrajale na celoti predanega ozemlja, tudi če bi bile velesile pripravljene označiti preliminarni mir v Londonu za nevelaven. Da pa tega velesile ne bodo storile, o tem je porta lahko že prepričana. Prihodnje dni se završi v Carigradu istočasen korak velesil, in če bi bil ta brezuspešen, bi se pričela posvetovanja o nasilnih sredstvih.

Enako je tudi francosko naziranje. Oficijalne pa te izjave niso in koliko je zaupati londonski konferenci velesil, je pokazala zadnja seja, kjer so veleposlaniki brez strahu priznali, da ne morejo rešiti tega vprašanja in da si bo pač morala Bolgarska pomagati kakor ve in zna.

Edino Rusija je pričela z nekoliko energičnejšim tonom. Poročali smo v slični številki, da je prišlo v avdienci ruskega ministrskega predsednika in zunanjega ministra pri carju do definitivnih odločitev. O tej avdienci se še poroča:

Sobotni ministrski svet v Peterhofu je storil zelo važne sklepe v balkanskem vprašanju. Takoj po končanem ministrskem svetu se je odpravil šef državnega upraviteljskega urada Friš na Krim. Rusija je sklenila aktivno poseči v vprašanje proti Turčiji. Načrt je popolnoma izdelan. Kocke so padle. Brigada vojnih ladij v Sebastopolu, ki se je vrnila tja, je pripravljena, da zopet odplave. Moštvo ne dobi dopusta.

V merodajnih petrogradskih krogih pravijo, da bi bilo

zasedanje Armenije

ultima ratio, o kateri sedaj še ni mogoče govoriti. Car je baje proti nasilnim sredstvom. Po Londonu krožijo vesti, da bi zahtevala Rusija kot plačilo za svoje vojaške akcije proti Turčiji

rešitev dardanelskega vprašanja

v smislu znanih ruskih zahtev. Ob enem pa bi dobile druge velesile za svoje privoljenje v to rešitev kompenzacije, o katerih se vrše sedaj pogajanja.

Iz Beroina pa prinaša »Neue Fr. Presse« razgovor z nekim diplomatom, ki je baje izjavil, da bi bilo nasilno sredstvo proti Turčiji, ki bi moglo imeti največji uspeh,

izkrcanje mednarodnega vojaštva v Dedeagaču.

To nasilno sredstvo bi bilo zato velike važnosti, ker bi to mednarodno vojaštvo moglo odrezati turški vojski v Odrinu zvezo s Carigradom. Demonstracija vojnih ladij pred Carigradom pa bi ostala brezuspešna.

Kolera v srbski vojski.

Poročevalec André Tudesq, ki poroča za pariški »Journal« piše o koleri na bojiščih strahovite posameznosti. Tako piše v pismu iz Skoplja sledeče:

Skoplje, petdeset kilometrov od bojišča pri Kumanovu, je sedaj središče zmagovite srbske vojske. Tu se je nastanila uprava, tu mgolji vojakov, častnikov in topov. Tu sem se tudi jaz za nekaj časa nastanil. Raznoličnih dogodkov mi ne primanjkuje. Komaj poteče ura, da ne bi korakala kaka srbska stotnija, prepevajoč pesmi, mimo mojega okna. Skoro brez izjeme imajo vojaški raznobarvne šopke v gumbicah ali na čepici. In v ta veseli ton prinaša stalni tihi transport ranjenec s kolodvoru do bolnišnice resno noč.

Takoj na to se priziblje volovska vprega, na vozu sedemindvajset podolgovatih zabojev iz belega lesa, — to so krste, določene da sprejmejo žrtve kolere iz ene same noči, ki jih zbirajo letče ambulance po okolici mesta. Po splošnem zatrdilu so razširili Bolgari to strašno bolezen, pripeljali so namreč s seboj prve obolen v svojih vrstah izpred Cataldže. In bolgarski ujetniki v Štipu, ki so jih peljali v Skoplje, »Nišu in Belgradu na izprehod, so raztrusili na svoji poti to strašno bolezen. Tako n. pr. štejejo v Velesu dan na dan nič manj, kakor 200 mrtvih in strašno je puščenje te bolezni v »srbskih batajzonih. Od nekega bataljona 6. polka, ki je šel pred tremi dnevi še 800 muž, živi samo še 200 mož. Vsi drugi so umrli kot žrtve kolere.

V Kumanovu so postavili na poljih in na starih turških pokopališčih šotore za bolnike, ki so zbolili za kolero. Straže s karakterističnimi znaki sanitetne službe zabranjujejo vsakemu pristop. Na svojem sprehodu sem mimogrede slišal razgovor dveh srbskih častnikov, ki sta se v francoskem jeziku razgovarjala, — morda sta mislila, da na ta način varujeta tajnost. »Danes zjutraj smo sežgali zopet dvainštirideset«. Radoveden sem vprašal: »Kakih dvainštirideset? Morda bolgarske ujetnike?« »Ne« je bil mrzki odgovor, »bili so srbski rekruti, ki so postali še pred bojem žrtve kočere.« in ta siva božja gre proti vzhodu, severu in jugu ter se širi tudi ob mejah dežele.

Povelje generalnega štaba poveljuje podajati si roke. Kakor hitro se pojavi v kaki stotnji slučaj kolere, jo strogo odločijo. Srbska sanitetna služba se vrši zelo promptno in neopretnost se menjavajo uniformi, se desinficirajo vojašnice, šotori, orožje, železniški, municijski in proviantni vozovi. In vendar imajo mizarji dan in noč čez glavo dela, da zbijajo krste iz belih desk.

Štajersko.

Iz Celja. V sobotni »vahtarici« se obregava nekdo nad celjsko podružnico »Glasbene Matice« v Ljubljani. Odgovor na to obregavanje ne bo težek: da je celjska podružnica »Glasbene Matice« res dober in vsem zahtevam ustrežajoč zavod, kaže to, da dajo odlične celjske nemške rodline v njem poučevati svoje deca z decidirano izjavo, da ni Musikvereinova glasbena šola za nič in da iščejo v »Glasbeni Matici« pouka tudi starejši učenci in učenke, ki so že absolvirali pri Musikvereinu in sami priznavajo, da se niso ničesar naučili. To je, draga »vahtarica«, merilo, po katerem lahko merijo oni Nemci, ki se sploh na te kaj dajo, vrednost tvojih solb o »kulturni vrednosti« slovenskih glasbenih zavodov. O tem, da sodelujejo na »nemških« koncertih v Celju skoraj vedno samo Čehi in Slovenci, pa tu niti ne govorimo.

Iz Celja. Tu se pripoveduje, da je ljubljanski stolni kapitelj deputaciji celjske sekcije nemškega planinskega društva takoj ljubeznivo dovolil stavbo »Koroscinitza hütte« pod Ojstrico. In ob otvoritvi kočje je eden izmed celjskih Nemcev ponovno podarjal, da se je Nemcem zopet posrečil en »Vorstoss« na slovenski zemlji. Ali gospodov pri slovenskem stolnem kapitlju v Ljubljani nič ni sram, da protestantskim celjskim Prajzom pomagajo delati nemškoniacionalno politiko v slovenskih Savinskih planinah?

Iz Celja. Zadnja (sobotna) številka »Deutsche Wacht« ve veliko povedati o nemški »kulturi« in slovenski zaostalosti ter neizobraženosti. Kulture Nemcem ne odrekamo, ali da celjski renegati nimajo pravice o njej govoriti, kaže posvinjenje Hausenbichlerjeve kočje na Mrzlici! To posvinjenje bi si naj ogledal dr. Ambrožič, predno je šel pisat o nemškutarski »kulturi« v »vahtarico«.

Iz Celja. (Na naslov c. kr. vlade!) V Celju imamo vojaško nastanjalno društvo (Militärbe-quarterungsverein), ki že 3 leta ni imelo občnega zbora. Ker gre tu za lepo premoženje, ki ni samo last društvenega odbora, temveč vseh članov in ker odbor nič ne reagira na pritožbe, da ni občnega zbora, bo morda tu kaj smrdelo in bo treba enake revizije ko pri bolniški blagajni, da bodo člani zvedeli, pri čem so. Čudimo se dr. Schurbiju kot predsedniku, da trpi take razmere. Saj mu gotovo ne bo za kake ekspanzarje ali druge osebne dobičke, temveč le za dobro gospodarstvo v društvu. Zakaj torej ne skliče občnega zbora?

Iz Mozirja. (Uradna učiteljska konferenca za okraja Gornji grad in Vransko) vršila se je tu v soboto dne 26. julija. Udeležilo se je 62 učiteljev in učiteljic. Po slovenskem pozdravu okrajnega šolskega nadzornika g. Jos. Supaneka sta se izvolili za zapisničarici gđ. Deleja in Pirc. Predsednikov namestnik je bil g. Fr. Kocbek. Poročilo g. nadzornika Supaneka je bilo zelo zanimivo in temeljito. »O pomenu in stroju kmetijskih nadaljevalnih tečajev za šoli odraslo mladino je obširno razpravljajal braslovski nadučitelj Lorber. Podal je obenem podrobni načrt za take šole in občna navodila o ustanovitvi, pouku in nagradi učiteljev. V debati se je posebno podarjalo, da morajo prispevati k ustanovitvi takih tečajev občine, dežela in država. Iz cele razprave se je videlo, kako ume učitelstvo reševati važno kmetijsko vprašanje v prid kmetovalcev. O nalogi »Kako se naj v ljudski šoli obravnava ustavnost« je izborni poročal g. Pavel Flere, nadučitelj v Letušu; k temu referatu je dodal svoje opazke nadučitelj Pulk o. O šolskih vrtilih je poročal za vranski okraj g. Fr. Lorber, za gornjegrajski okraj pa Iv. Klemenčič. Na to so se vršile volitev v stalni konferenčni odbor in v odbor za šolske vrtove. Predloga glede zvišanja učiteljskih plač in vpeljave Widrove čitanke sta bila soglasno sprejeta.

Iz Slovenjgradca. (Nemškutarski abderiti.) Pišejo nam iz Slovenjgradca: Ob priliki sokolskega zleta v Šmartno pri Slovenjgradcu se je raznesla med našimi nemškutarji strašna vest, da napravijo Sokoli obhod tudi po Slovenjgradcu! Ta govorica je tako vplivala na naše znano prismojnost nemškutarje, da so dali po policijski celo noč stražiti mesto in »varovati« njegov čisti nemški značaj. Slovenci smo se seveda temu nemško - nacijskemu abderitstvu samo smejali.

Občeslovensko obrtno društvo v Celju opozarja stare in učitelje, naj se poslužujejo njegove posredovalnice za obrtniške in trgovske vajence. Vabijo pa se zlasti slovenski mojstri, naj se obračajo na društvo, ako rabijo vajence. Za nas je nedoglednega gospodarskega in narodnega pomena, da si vzgojimo dober obrtniški in trgovski naraščaj. Najbolj naš gospodarski in narodni cilj mora biti, da si ustvarimo po vseh nemških in pomembnih mestih in trgih na Sp. Štajerskem strokovno dobro izvežban in narodno zaveden obrtniški ter trgovski stalež. Pospešujmo ta svoj cilj ob vsaki priliki!

Iz Šmarja pri Jelšah. Tu se namerava kot trgovec naseliti neki Gajšek, ki je doslej imel trgovino v Celju. Kot šentjurski rojak je mož slovenskega pokolenja in bi to moral tudi odločno pokazati. Na naše začudenje pa oddaja razna dela nemškutarskim podjetnikom in obrtnikom. Ali se znaniti ne zaveda, da bo imel računati v našem slovenskem trgu le na slovenske stranke?

Iz Ormoža. Okrajni šolski svet je iz raznih tehničnih razlogov imenoval za šolskega ogleda v mestu Or-

možu slovenskega odvetnika dr. Gvidona Serneca. Ker je sklenil ormoški krajni šolski svet svoječasno, da se morajo imena šolarjev na ormoški mestni šoli pisati z nemškimi črkami in čisto z nemškim pravopisom, je predlagal dr. Sernec v okrajnem šolskem svetu, da se ta nezasišani sklep razveljavi. Ormoško mestno šolo obiskuje 3/4 slovenskih otrok, ki jih tje pošiljajo kmečki starši, »da bi se naučili nemški«; gotovo pa je, da so ti starši odločno proti pomemčenju svojih otrok. Okrajni šolski svet je predlogu dr. Serneca ugodil in omenjeni sklep razveljavil. Na to je razpravljajal krajni šolski svet o prizivu in dr. Sernec, ki se je kot šolski ogleda seje udeležil, je dal na zapisnik oster protest proti pomemčenju otrok in njihovih rodbinskih imen v ormoški mestni šoli. Ta protest v sejem zapisniku »nemškega« krajnega šolskega sveta v Ormožu je šel naravno dr. Deipinu nemalo na živce in posledica je razburjen dopis v »Grazer Tagblattu«, ki pa dr. Sernecu ne bode motil mirnega spanja in prepričanja, da je treba delo brezčastnih renegatov in germanizatorjev ovirati in pobjati, kjer se le da. Slovenci nočemo ničesar drugega kot iste naravne pravice za se kot jih imajo Nemci.

Slovenski kupci, pozor! Na prodaj je v najbližji celjski okolici pod ugodnimi pogoji hiša. Ker gre za narodno važno posest, vabimo slovenske kupce k nakupu. Več se izve v štajerskem uredništvu »Slov. Naroda«, Celje, Rotovška ulica 3/1.

Telovadno društvo Sokol v Središču priredi v nedeljo 3. avgusta na vrtu gostilne Rakuša v Obrežu ljudsko slavnost s tem-le sporedom: Koncert. Razni govori. Nastop slovenskih in hrvaških Sokolov in Sokolic. Prosta zabava: srečolov, balkanska vojna, vedeževalka, ples na »kožuhanju«, vinarna, kavarna itd. Vstopnina prosta. Začetek ob pol 4. popoldne. Igra Središka narodna godba.

Pri Sv. Ani na Krembergu je imenovan za poštnega ekspedijenta, poštni aspirant g. Gabriel Stilič, naš vrli narodnjak. Čestitamo!

Mariborske Ciril-Metodove podružnice so poslale v Ljubljano sledeče prispevke: (moška) narodni davek 40 K 85 v, nabiralnik v Nar. domu 19 K, nabiralnik gospice Vlaste Vrtnikove 3 K, darilo neimenovanega v nabiralnik Nar. doma 40 K, (žel. podr.) nabiralnik v Medenovi gostilni 10 K, v Šumenjakovi trgovini 5 K, in v gostilni g. Frasa v Studencih 3 K 30 v, skupaj 121 K 15 v. — Štiri mesece je že od časa naših občnih zborov, ne da bi se bil spomnil kdo naših podružnic tudi z najmanjšim darilcem. Tembolj nas veseli, da lahko zabilježimo vsaj danes to lepo darilo našega »neimenovanega«. Iskrena hvala!

Iz Slivnice pri Mariboru. (Še občinske volitve v Orehovi vasi. Sumljive manipulacije?) Pišejo nam: V »Slov. Narod« ste čisto pravilno poročali, da se je pojavil v Orehovi vasi, ki je bila doslej tako zelo udana mariborski klerikalni gospodi, odločen odpor proti klerikalnemu nasilju. Kdorkoli pride sem in sliži ljudi, se bo lahko sam prepričal, da smo Piškove komande in duhovniške politične strahovlade do grla siti. O zadnjih občinskih volitvah je pa vendar treba še kaj povedati. Tako n. pr., da Piškova zmaga v 3. razredu ni bila nikakor tako sijajna kakor je to dal naš »ljubljeni« poslanec in tako zelo »zmožni« politični voditelj po mariborskih listih razglasiti. Opozicijonci smo dobili ceilo v tem razredu več ko častno število glasov. Še bolj zanimiv je rezultat volitev v 2. razredu. Bilo je oddanih 17 glasov in Piškova stranka je »zmagala« z enim glasom večine! A kako je dosegla še to »zmago«? Takoj po volitvi je podpisalo 9 volilcev na politično oblast vlogo, v kateri pravijo, da se jim rezultat volitev v drugem razredu ne zdi pravilen, ker so oni vsi volili proti Piškovi stranki in torej njeni kandidati niso mogli biti izvoljeni. Čudno, kaj? Gre sedaj za to, ali je dati več na poštenje Piškove volilne komisije ali na poštenje dotičnih kmetov? Ker je cela zadeva sumljiva in diši skoro po kakih manipulacijah, bo že treba radovedni javnosti dati nesporno pravilno pojasnilo. Da je v 1. razredu opozicija s 7 proti 4 klerikalnim glasom zmagala, ste pa v »Slov. Narodu« že itak poročali. Poudarjamo pa odločno, da ne gre pri teh volitvah za nobeno nemškutarstvo, kakor so to trdili klerikalni listi in celo neki ljubljanski dnevniki. Gg. Lobnik in Klasinc sta izrazila narodnjaka in tudi ostala dva odbornika prvega razreda nista nobena nemškutarja. Treba je, da bi zaveli tudi tod okoli bolj svez veter in bi začeli malo bolj odločno zatirati takajšnje klerikalno gnjilobo.

Koroško.

Imenovanje. Gosp. Blaže Ranc, koroški rodoljub, je imenovan za poštne oficijala na svojem mestu v Volšperku.

Novo korno poveljstvo v Celovcu. V vojaških krogih se širi vest, da bodeta ustanovljeni še letos dve novi korni poveljstva in da pride eno kot 17. v Celovec. Obenem z ustanovitvijo kornega poveljstva se bo močno pomnožila tudi celovška garnizija.

Napaden kolesar. Na Ebentalški cesti pred Celovcem je napadel neki neznanec z nožem slugo neke trgovine za pohištvo, ki se je peljal na kolesu v Celovec. Zadal mu je precej hudo rano, toda k sreči kolesar ni padel, vsled česar je napadalec izginil.

Primorsko.

Akad. fer. društvo „Balkan“ v Trstu si je izvolilo sledeči odbor: predsednik tov. Franjo Perić, stud. rez. com., podpredsednik tov. Viktor Vovk, stud. iur., tajnik tov. Anton Zobeč, stud. iur., blagajnik tov. Anton Benčina, stud. rez. com., arhivar tov. Stanko Gaberščik, stud. iur.

Avtomobil v katerem so se peljali trije častniki in en vojak, je povozil na poti proti Sv. Soboti pri Trstu v bližini gostilne Subietta letno deklico Marijo Pargumetovo. Otrok se je na cesti igral. Dobila je tako težke poškodbe, da je obležala na mestu mrtva.

Roparski napad. V Strunjanu v Istri sta napadla dva Bosanca neko gospo, ki je tam na letovišču in jo oropala. Zasačila sta jo v bližnjem gozdu, kjer se je sama sprehajala. Žena se je roparjema silno branila in je med borbo ugriznila enega močno v roko. Ubrani se jima seveda ni mogla, roparja sta jo vrgla na tla in ji vzela denarnico, v kateri je imela žena čez 3000 kron denarja.

Pijana družina. Včeraj popoldne je bila poklicana rešilna postaja v Trstu k neki družini na cesti Molino a vento. Inšpekcijski zdravnik je našel v stanovanju družino sestojčo iz očeta, matere in dveh otrok, eno žensko in enega moškega. Vsi so bili tako pijani, da so se valjali nezavedni po tleh. Najbolj pijana je bila žena Marija Grum, katero so odpeljali v bolnišnico.

Strašen samomor. V Trstu in sicer na cesti Molino a vapore je našel Rudolf Kravs v svojem stanovanju svojega brata v mlaki krvi za vratmi. Imel je prezezan vat, v levih prsih pa mu je tičal skoro do ročaja velik kuhinjski nož. Poleg njega je ležala britev. Pri mrtvцу so našli pismo, iz katerega se zve, da je izršil fant samomor, ne pove pa pismo zakaj se je umoril.

Smrtna nesreča na železnici pri Barkovljah. Včeraj je padel pri Barkovljah raz hodnik železniškega voza, v vlaku, ki je peljal iz Nabrežine v Trst, delavec Geršič, ki se je vračal s svojimi tremi otroci iz izleta v Nabrežino. Padel je vpricho svojih otrok, ki so videč ponesrečenega očeta, pričeli klicati pomoč. Toda bilo je zaman, vlaka niso mogli ustaviti, ker ta voz ni imel zavore. Ko je pripeljal vlak na kolodvor, so poslali iskat ponesrečenca. Našli so ga nedaleč od Barkovljah popolnoma razmesarjenega na progi. Glava mu je bila popolnoma odtrgana. Mož zapuša ženo in sedem otrok.

Obsojen cigan. Včeraj se je vršila pred goriško deželno sodnijo obravnava proti ciganu Heltu in njegovi družini Skalovi. Helt je obdolžen poleg raznih tatvin tudi, da je napadel nekega kmeta, ki ga je zasačil pri tatvini, z revolverjem in dvakrat nanj ustrelil. Zadel ga ni. Helt je bil kljub doslednemu tajnemu obsojen na 15 mesecev ječe, Skalova pa je bila oproščena. Po prebrani sodbi sta se začela oba na glas jokati in Helt je prosil svojo tovarišico, da naj se pridruži ciganom in naj skuša izvedeti, kdo je streljal na kmeta, da bodo potem njega izpustili.

Požar. V Gorici je izbruhnil ogenj v trgovini za čevlje Kalisto Zorzin na Verdievem trgu. Kako je nastal ogenj še ni znano. Pogasili so ga v eni uri. Škoda znaša več tisoč kron in je pokrita z zavarovalnino.

Avtomobilska nesreča pri Motovunu. Pri Motovunu se je prekučil avtomobil, v katerem se je peljal prof. Wertheim z gospo Buchofer. Avtomobil se je prekučil vsled tega, ker je počil obroč na zadnjem kolesu in se je v istem času zlomilo krmilo. Buchoferjeva je pravčasno odskočila, profesor in sofer pa sta prišla pod voz. Profesor je dobil težke poškodbe na glavi, odpeljali so ga v bolnišnico v Pulj, sofer pa je dobil lahke poškodbe na obeh nogah.

† Dr. Josip Kušar.

Včeraj smo dobili iz Rogoške Slatine na Štajerskem brzojavno vest, da je tamkaj umrl včeraj dopoldne ob 11. gospod dr. Josip Kušar, odvetnik v Kranju.

Dasi je dr. Kušar že dlje časa bolehal, vendar se je prav v zadnjem času zdelo, da se je njegova bolezen znatno preokrenila na bolje. Ko se je dne 13. julija dr. Kušar odpravil v kopališče v Rogatec, da si okrepi svoje zdravje, se je zdel popolnoma zdravega, da pač nihče ni mogel slutiti, da nosi v sebi že kal bližajoče se smrti. Zato je vest o njegovi smrti tem bolj vsakogar iznenadila in presenetila.

Dr. Josip Kušar je bil rojen v Ljubljani leta 1865. kot sin ugledne narodne obitelji, ki ga je vzgojila v strogo narodnem duhu. Gimnazijske študije z maturo je končal v svojem rodnem mestu. Nato se je posvetil juridičnim naukom ter dosegel na dunajskem vsenčističnem doktorsko diplomano. Kot odvetniški kandidat je vstopil v pisarno dr. Ivana Tavčarja, kjer je ostal, dokler ni otvoril svoje lastne odvetniške pisarne v Ljubljani. Ko pa je odvetnik dr. Prevc odšel iz Kranja, se je dr. Kušar preselil v Kranj, kjer si je kot odvetnik in narodnjak pridobil velik ugled in splošno spoštovanje.

Z dr. Kušarjem je legel v grob eden najidealnejših slovenskih rodoljubov, mož kristalno čistega značaja. Vzgojen v strogo narodnem duhu, je vse svoje življenje ostal zvest in veren svojim mladostnim idealom, katerih središče je bila sokolska ideja. Že kot odvetniški kandidat se je jel udeleževati javnega življenja. Nastopal je povsodi kot vnet, odločen in navdušen pristaš narodno-napredne stranke, katere zastavi je ostal zvest do svojega zadnjega vzdihla. Ko je postal v Ljubljani odvetnik, ga je zaupanje someščanov poklicalo leta 1901. v občinski svet, kjer je z vneto in velikim požrtvovanjem deloval za občni blagor, dokler se ni leta 1905. preselil v Kranj. Pokojnik je bil velik ljubitelj prirode in navdušen planinec. Bil je dolga leta odbornik kranjske podružnice S. P. D. in ponajveč njegova zasluga je bila, da se je gradila Prešernova koča na Stolu. Vso svojo veliko žarko ljubezen pa je pokojnik posvečal sokolski misli. Bil je Sokol z dušo in telesom, ne samo v besedah, marveč tudi v dejanjih. Nelepa navada je pri nas, da se posvečamo sokolskemu delu samo v času, ko nam polje po žilah še mladeniška kri, v moški dobi pa se radi odtegujemo aktivnemu delovanju v sokolskih vrstah. Dr. Kušar ni bil tak, ostal je Sokol v besedah in dejanjih do zadnjega. Še par tednov pred svojo smrtjo je napisal o Sokolstvu navdušen članek, katerega konec izide šele po njegovi smrti v enem izmed naših sokolskih vestnikov. In kdo se ne spominja dr. Kušarja kot zastavonoše kranjskega »Sokola«! Kjerkoli je kranjski »Sokol« nastopil, povsodi je visoko dvignil njegov prapor brat dr. Kušar, ki je smatral v nasprotju z veliko večino naše inteligence za največjo čast, nositi v svojih rokah častitljivo sokolsko zastavo. Kdorkoli se je udeleževal naših sokolskih prireditev, temu pač ne izginje nikdar iz spomina markantna dr. Kušarjeva postava, z navzdol na črnogorski način zavihanimi črnimi brkami, z orlovskim nosom, — prototip pravega Jugoslavanca. In Jugoslovan je bil pokojnik ne samo po svoji zunanosti, marveč tudi po svojem srcu. S kašnim navdušenjem je spremljal balkanske dogodke, kako ga je napolnjevala z nadami na boljšo bodočnost tudi slovenskega naroda jugoslovanske epopeja na Balkanu! Postal je zopet mlad in sanjal je, da bo še on dočkal čas, ko zasinje solnce sreče tudi narodu slovenskemu, katerega je ljubil z vsem žarom svoje duše.

Toda odprla so se predčasno groba vrata in dr. Kušarja ni več med nami. Nastala je vrzel v naših vrstah in nikogar ni, ki bi ga nadomestil! Kdo tak je še med nami? Kje je tak požrtvovalen in blag prijatelj, kje tak vduševljen Sokol, kje tak navdušen planinec, kje tak idealen rodoljub in naprednjak, kje tak kristalno čist in neomajen značaj? Ni ga med nami, zdi se, kakor da bi bil z dr. Kušarjem legel v grob naš poslednji katon!

Bodi bratu Sokolu, dr. Kušarju — saj je bil pokojnik v prvi vrsti Sokol — lahka domača zemljica slovenska, v narodu slovenskem pa bo di mu ohranjen trajen spomin!

Dnevne vesti.

+ Cvetlični dan Južne železnice. Neko nemško nacionalno društvo uradnikov Južne železnice je sproži-

lo misel, naj se zgradi nekaj »Erholungsheim« za otroke uslužbencev Južne železnice. V to svrhu naj se priredi na vsej progi Južne železnice cvetlični dan. Nastavljenci Južne železnice naj prodajajo potnikom in sploh vsem osebam, ki pridejo 2. in 3. avgusta v stik z Južno železnico, cvetlice. Južna železnica se je hitro poprijela te misli in razglašala zdaj, da priredi ta cvetlični dan personala Juž. železnice. To pa ni res, kakor je razvidno iz izjav raznih društev nastavlencev Južne železnice, ki so se direktno izrekla proti tej prireditvi. Pač pa je ravnateljstvo Južne železnice kar direktno ukazalo uradnikom in drugim nastavlencem, naj sodelujejo pri tej prireditvi. Na prvi hip bi človek res mislil, da gre za človekoljubno delo. Kdor pa vpoštevva dejstvo, da se je misel porodila v strogo nemškonacionalnem društvu, tedaj bo tudi spoznal, kje tiči zajec. Mi pa poznamo tudi veter, ki veje pri ravnateljstvu Južne železnice na Dunaju, pri katerem imajo glavno besedo razni nemški »Volksrati«. Opetovano smo že ožigosali germanizatorično in izživajoče postopanje raznih nemškonacionalnih uradnikov, ki jih je ravnateljstvo Južne železnice posilalo v slovenske kraje edinole v ta namen, da umetno ustvarjajo nemške kolonije, dočim pošilja slovenske uradnike na — Tirolsko. Toda ravnateljstvo ni ganilo z mezinčcem. Južna železnica ni niti enkrat še vpoštevvala upravičenih zahtev slovenskega naroda. Ne bomo omenjali, kako postopajo izvestni nemškonacionalni višji uradniki pri izkušnjah personala, kako pristransko ločijo nemške in slovenske kandidate, samo v to svrhu, da slovenski delavci in profesorji ne morejo priti do boljših služb. Dočim napravijo n. pr. najbolj omejeni nemški kandidati po milosti kakega nemškonacionalnega nadinspektorja izpit, se kratkoma pomečejo pri izpitih najboljši slovenski kandidati, čeprav so izborni odgovorili na vsa tozadevna vprašanja. To so le nekateri slučaj, ki jasno dokazujejo, da Južna železnica po slovenskih krajih ne zasleduje drugega, nego da pomaga graditi nemški most do Adrije. Pribiti pa moramo tudi, da Južna železnica ni dovolila družbi sv. Cirila in Metoda pri njenih cvetličnih dnevih, da bi se prodajale cvetlice na peronih, čeprav karj več sto otrok slovenskih železničarjev v šole družbe sv. Cirila in Metoda, dočim Južna železnica na drugi strani materialno podpira šulterajnske šole. Mi torej ne moremo zaupati ravnateljstvu Južne železnice, ker smo prepričani, da bo ta »Erholungsheim« nemškonacionalno podjetje, kjer se bodo slovenski otroci umetno ponemčevali. Vsled tega tudi slovenska javnost ve, kaj ima storiti 2. in 3. avgusta, ko ji bodo v to prisiljeni uslužbenci Južne železnice usliševali cvetke. Mi imamo dovolj svojega lastnega narodnega davka — za nemško-nacionalne poskuse, ki jih dela Južna železnica pod krinko človekoljubnosti, pa niti vinarja. Sramotno pa je tudi, da Južna železnica sama ne zmore toliko denarja, da bi ona — če ji je res kaj na tem človekoljubnem delu — ustanovila tak zavod. Sicer pa naj raje zboljša beraške plače nižjih nastavlencev ter s tem omogoči, da ne bodo morali iskati otroci teh uslužbencev, oslavljeni in bolni vsled stradanja in pomanjkanja, zdravja po raznih sumljivih »Erholungsheimih«, ki jih hoče ustanoviti na tuje stroške Južna železnica. Dajte otrokom dovolj kruha, pa bo dobro! Končno pa še enkrat: Slovenski potniki ne bodo dali 2. in 3. avgusta niti vinarja za cvetlice, ki jih hoče Južna železnica izrabiti v — škodo našega naroda.

+ O trijalizmu in federalizmu razpravlja sedaj na dolgo in široko zlasti nemško časopisje. V zadnjem času pa so se jeli za o vprašanje zanimati tudi italijanski listi. V nedeljski večerni izdaji tržaškega »Il Piccolo« je priobčil Antonio Battara uvodnik, ki mu je dal naslov: »Trialismo e federalismo«. V tem članku pravi med drugim, da je obsega »najnovejši jugoslovanski program« te-le točke:

1. Hrvatsko kraljestvo je treba na novo oživitviti in tej kraljevini priklopiti Dalmacijo in Reko, Bosno in Hercegovino, Istro, Banat in Bačko ter Prekmorje; 2. s Hrvatsko je treba zediniti Slovenijo, katero naj tvori Kranjska, Trst in slovenski deli Štajerske, Koroške in Goriške; 3. v kraljevini Hrvatski so popolnoma enakovredni hrvatski, slovenski in srbski jezik. Približno enake pravice uživa tudi italijanščina v obmorskih pokrajinah. V zmislu tega jugoslovanskega programa se naj avstro-ogrsko monarhija preustroji v te-le avtonomne skupine: 1. v nemško, ki bi naj obsegala obe Avstrijski, Solnograško in nemške dele Štajerske, Koroške,

Tirolske in Ogrske. Ta skupina bi naj imela svoj parlament in centralno vlado na Dunaju. 2. V češko skupino, ki bi naj obsegala Češko, Moravsko, Slezijo in slovaški del Ogrske. Ta skupina bi imela v Pragi svoj parlament in svoje posebno ministrstvo. Predno bi se zasnova ta skupina, bi se moral skleniti v teh deželah narodnostni sporazum med Čehi in Nemci. 3. V poljsko skupino, ki bi obsegala Južno Slezijo in zapadni del Galicije in imela svoj parlament in svoje ministrstvo. 4. V rusinsko skupino z Vzhodno Galicijo, Severno Bukovino in v Severno-vzhodno Ogrsko. 5. V madžarsko skupino, obsegajočo ozemlje od Požuna do Munkača, Velikega Varadina, Arada, Segedina, Pečuha in Kaniže, s svojim parlamentom in ministrstvom. 6. V romunsko skupino obsegajočo Južno Bukovino in romunske dele Ogrske, takisto s posebnim parlamentom in ministrstvom. 7. V jugoslovansko skupino s parlamentom, ministrstvom in glavnim mestom v Zagrebu. Centralni parlament na Dunaju bi naj imel na podlagi ljudskega štetja iz leta 1910. 600 poslancev in sicer 12 milijonov 200.000 Nemcev 144 poslancev, 9 milijonov Čehov in Slovkov 108, 8 in pol milijona Jugoslovancev 102, 8 madžarov 96, 4 milijone 700 tisoč Poljakov 54, 4 milijone 400.000 Rusinov 48, 3 milijone 100.000 Romunov 36 in 800.000 Italijanov pa 12 poslancev. — Tako hočejo Slovani, zlasti pa Jugoslovani preustrojiti Avstro-Ogrsko, vsaj tako piše Antonio Battara. Menimo, da bi za Avstro-Ogrsko ne bilo slabo, ako bi se tako preustrojila, ker je čisto gotovo, da je samo v načelu federalizma njena bodočnost.

+ Porotna razprava na tožbo gospodične Kamile Theimer proti odgovornemu uradniku »Slovenca«. Po današnjih listih se beleži vest, da se bode porotna razprava na obtožbo gospodične Kamile Theimer vršila že v porotnem zasedanju meseca avgusta. Kakor nam pa je na naše vprašanje pojasnil g. dr. Alojzij Kolaj, kot zastopnik gospodične Kamile Theimer, je to sicer mogoče, vendar pa danes to še ni gotovo in to tem manj, ker ni izključeno, da se bode to tiskovno pravdo skušalo po znanih praktikah zavleči vsaj v toliko, da se ne bi ta porotna razprava kot jako nepriljeten folij h katoliškemu shodu vršila skoro ob istem času.

+ Našemu ljudstvu v vednost. Kako daleč je prišel fanatični klerikalizem v svojem divjanju nam kaže sledeči dogodek: V eni najbolj klerikalnih vasi na Kranjskem je abiturient, ki ga mati sili v semenišče. Fant, dasiravno se čuti poklican za ta stan, pa je rekel materi: »Rad bi šel noter, pa dandanes mora biti duhovnik vse prej kot dušni pastir, če hoče, da ga bo škof postavil na kako boljše mesto. Mora biti politik, posojilničar, trgovec in vse drugo — dušni pastir je samo postranska stvar. Če bom šel v semenišče, grem v Gorico, tam so razmere boljše.« — Tako govori mladenič, ki opazuje življenje in noče kot duhovnik skrbeti samo za svoj trebuh. Potem pa kriče razni lističi, da vera peša, ker jeseni ne morejo s požeruhi napolniti semenišča. Vera res peša, pa po vaši zaslugi, »častiti« gospodje.

— Pogreb Gärtnerja. Včeraj popoldne so pokopali pri Sv. Križu v pokopjenega sprevednika Juž. žel. g. Matevža Gärtnerja, očeta soproge lekarnarja in obč. svetnika v Ljubljani g. Ubalda Trnkocija. Pogreba so se med drugimi udeležili ravnatelj g. pl. Grasselli, dež. posl. g. E. Gangl, obč. svetnik g. Dimnik, podpredsednik Mestne hranilnice g. Kollmann, dalje zastopniki uradništva in drugih uslužbencev Južne železnice, pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« z zastavo in več zastopnikov drugih društev in korporacij. Sprevod je otvorila vojaška godba belgijskega polka, na pokopališču pa je pel žalostinke »Ljubljanski Zvon«. Uniformirani železničarji so nosili več vencev raznih darilcev. Pokojniku, ki je bil zelo priljubljen mož, želimo, naj mu je zemljica lahka.

— Ustanovna seja »Osrednjega vsedijaškega podpornega odbora« v Ljubljani. Zalost se je polastila slovenskega akademika v tujini, ko ga je podporno društvo odslovilo z motivacijo: Blagajna je prazna. Takrat je šele spoznal, ko je bil na razpotju, ali iti v domovino in pustiti svoj študij, ali živeti v obupanem stradanju, da je njegova dolžnost, delati za podporno društva in jim zagurati trajno, izdatno podpiranje od strani slav. občinstva. Le - to je morda skeptično stalo napram oklicu dunajskega dijaštva po organizaciji vsega dijaštva, brez razlike struj; a dijaštvo se je zavedalo, da mora podpirati solidarno splošno podporno društva, brez katerega je njegova eksistenca v velikem mestu nemogoča. Praški in sraški akademik sta — odzvala

klicu dunajskega dijaštva po ustanovitvi »Osrednjega vsedijaškega podpornega odbora.« V petek, minulega tedna so se zbrali v Ljubljani zastopniki vseh akademskih društev in skupin, zastopnika graškega in dunajskega krajevnega podpornega odbora, zastopniki dunajskega, graškega in praškega podpornega društva: dr. Bretl, dr. Berčič, dr. I. Šleibinger, akad. fer. društva »Balkan« dr. Ferluga in lepo število gostov, ki se zanimajo za našo akcijo. Sejo je otvoril predsednik dunajskega V. P. O. iur. Anton Koder, ki je v kratkih besedah očrtal položaj slovenskega akademika v velikem mestu, podal zgodovino podporniške akcije, ki hoče z različnimi prireditvami pomnožiti kapital podpornih društev. O izvedbi vsedijaške podporne akcije je referiral fil. Aljančič. Da se ta izvede, se osnuje »Osrednji vsedijaški podporni odbor« v Ljubljani. V tem so zastopana vsa akademična društva in skupine po enem članu in namestniku, predsednik graškega in dunajskega krajevnega odbora in podporna društva, vsako po enem zastopniku. — Skupaj 20 članov in 18 namestnikov. Iz tega osrednjega odbora, ki ima v počitnicah še dve seji, se voli eksekutiva, ki sestoji iz predsednika, 3 podpredsednikov in tajnikov (iz obstoječih treh struj) in blagajnika. Kot pregledniki fungirajo zastopniki vseh treh podpornih društev. Skupaj 11 članov. Ta skrb za tehnično izvedbo podrobnega dela, izvede poseben odbor organizacije, krajevne odbore in vodi korespondenco. Dalje se volijo trije odseki: publicistični, odsek za soc. konferenco v Ljubljani in odsek, ki določi ključ, po kojem se razdeli dobljeni denar med obstojača tri podporna društva. Prirejali se bodo cvetlični dnevi, kjer je to mogoče, sicer se bo nabiralo potom nabiralnih pol, ki morajo biti podpisane od predsednika in vseh treh odborov. O. V. P. O. in štampilirane od vseh treh podpornih društev. Te se bodo pošiljale krajevnim odborom in na željo posameznim dijakom. Ves denar se bode stekal v denarni zavod v Ljubljani. Nato je sledilo konstituiranje eksekutive in odsekov. Za predsednika je bil izvoljen predsednik dunajskega krajevnega odbora, iur. H. Koder, za podpredsednike: fil. Aljančič, iur. Radej in tehn. I. H. Zaman, za tajnike: teh. Strmič, med. K. Luschitzky, med. Velkavrh, za blagajnika teh. Kadunc. V popoldanski seji je referiral iur. M. Lemež o dijaški soc. konferenci v Ljubljani. Naglašal je nje nujno potrebo, k njej naj se pritegne dijake, povabi odločilne faktorje, javne zastope in društva, da referirajo o stanju našega podpornišstva, njegovi sanaciji, o dijaških socialnih institucijah pri drugih narodih in o specialnemu delu, graškem, praškem in dunajskem vprašanju (ekstencijski minimum, stalni krajevni odbori, dijaško zastopstvo v podpornih društvih, eventualni spori i. dr.). V debati, ki je bila vseskozi jako živahna, se je razmotrivalo tudi o zavarovanju dijakov na življenje, ki bi mu služilo za kredit in morebitnih posojilih, o preuredbi naših podpornih društev, o vsedijaškem podpornem skladu, kot ga imajo Poljaki, in o drugih važnih zadevah. Prihodno sejo O. V. P. O. skliče eksekutiva v dnevnikih. Slednji se je predsednik zahvalil za lepo udeležbo, zlasti gg. zastopnikom podpornih društev in bodril k vsajtrajnemu, solidarnemu delu na začetni poti.

— Zglaševal. urad c. kr. policijskega ravnateljstva. C. kr. policijsko ravnateljstvo v Ljubljani je v zmislu § 12., razglašalo c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 28. marca 1913 št. 818/pr. dež. zak. št. 18, o uredbi zglaševanja v okoliščini c. kr. policijskega ravnateljstva v Ljubljani, odredilo prvo predložitev hišnih pol in stanovanjskih izkazov v občini Spodnja in Zgornja Šiška, Vič in Moste do 15. avgusta 1913, v svrhu splošnega vpisa prebivalstva. Dotične tiskovine z navodilom glede izpolnitve istih se obenem po pošti hišnim lastnikom, oziroma oskrbnikom dostavljajo. Ko bi pa stranke posameznih hiš to tiskovino sploh ne, ali ne v zadostnem številu prejele, naj se potem isto zahteva v zglaševalnem uradu ali pa v bližnji policijski stražnici. Obveznost natančne izpolnitve hišnih pol zadane hišnega lastnika, oziroma oskrbnika in one stanovanjskih izkazov stanovanjskega predstojnika. Hišni lastniki, oziroma hišni oskrbniki so zavezani hišne pole s stanovanjskimi izkazi vred po stanju dne 8. avgusta 1913 v dotičnih rubrikah dobro čitljivo in pravilno izpolniti do 15. avgusta t. l. naravnost v zglaševalnem uradu c. kr. policijskega ravnateljstva ali pa v bližnji policijski stražnici oddati. Pri tej priliki opozarja policijsko ravnateljstvo na važnost pravilne in resnične izpolnitve posameznih rubrik hišnih pol in stanovanjskih izkazov in še posebno naglašajo, da so hišne pole in stanovanjski izkazi, ki so jih oddali

ce prebivalstva samega nujno potrebna. Posebno opozarja pri tem na važnost rubrike: »Od kedar stanuje v občini.« Kdor ne izpolni obveznost pravočasne predložitve pravilno in resnično izpolnjenih hišnih pol in stanovanjskih izkazov, zapade po ministrski naredbi z dne 30. septembra 1857 drž. zak. št. 198 kazni do 200 K oziroma zaporo do 14 dni. Za stolno meto Ljubljana se vrši ta popis prebivalstva meseca novembra 1913.

Za župana v Kostanjevici je bil v nedeljo izvoljen dosedanj podžupan Janez Colarič iz Orehovca pri Kostanjevici. Kostanjevška občina ima tako sedaj svojega župana na kmetih. O njegovi poštenosti ne dvomimo, pač pa o zmoglosti.

Iz Bučke nam poročajo: Naši klerikalci so zdaj popolnoma zmešani in ne vedo, nad kom bi se maščevali. Kar mraz jih stresa, če se spominijo, kako grozno so pogoreli pri občinskih volitvah in celo v vseh treh razredih. G. Komljanec je sporočil, da ne bo imel več jutranje maše, samo da Selak ne bo več jutraj prodajal »ajmohta«, ker se jim je izneveril. Agitirali so samo z vero. Po izvršenih volitvah pa se vidi, da jim ni šlo za vero, vsaj je Komljanec celo mašo odpovedal. Sicer pa je to postranska stvar. Najbolj bo vendarle oškodovan Komljanec, ki ne bo dobil grošev za mašo. S takim postopanjem klerikalci se odkrivajo svoj pravi značaj. Pa tudi drugi klerikalci so se izkazali pri teh volitvah. Kotar je tisti večer po volitvah vihtel stole ter kazal, kako bi liberalce pobijal. To se je zgodilo v hotelu »pri pošti«. To je učinkovalo tudi na njegovega dobro znanega sina in nekoga njegovega tovariša, da sta sredi ceste napadla nekega 60 let starega moža, ki se je vračal domov, in sicer samo zaradi tega, ker je volil napredno. Pobila sta ga na tla ter osuvala. Kaj bi se se zgodilo z njem, da ni klical na pomoč. Ta dva vzorna klerikalca sta tudi v preiskavi radi grdega obnašanja in motenja službe božje v cerkvi. Ti nadpolni klerikalci so celo cigarete kadili v cerkvi. Pa tudi dosedanj klerikalni župan Weiss je pokazal, da je na svojem mestu. Pri nas se namreč gradi cesta, ki jo je treba še posipati. Seveda je Weiss vrnil svoj gramoz, ki je vse prej nego gramoz. Sedaj so zopet začeli voziti pecek. Nadzorovanje sedanega dela pa je prevzel trgovec Gregl ter ukazal, naj se gramoz jemlje pri Ruparju. Ta gramoz je zelo lep. To pa je Weiss silno razjezilo in pisal je podjetniški tvrdki v Ljubljano, ki gradi to cesto, pismo, v katerem med drugim pravi: »Izvedel sem, da je prevzel vožnje gramozu Vinko Gregl. Čudim se in zdaj se mi ne verjeto, da je to mogoče, da je začel on od Ruparja gramoz voziti. Kako to, da imajo liberalci pri vašem podjetju tako prednost? Prosim, naj se zapove Greglu iz mojega gramozu voziti!« Proti koncu svojega pisma je pa še napadel ter obrekoval našo gospodino pošto ekspediterico. Radovedni smo, v kakšni zvezi je ekspediterica z zgradbo ceste. Zdi se nam, da tako pisarjenje ne odgovarja časti župana, četudi je klerikalen, časti moža, ki se vozi v deželni avtomobilu ob strani kranjskega finančnega ministra na čukarske slavnosti. Sicer pa to obrekovanje ne bo ostalo brez posledic, pa ne za gospodino ekspediterico, temveč za — Weissa. Tudi v tem slučaju bi veljal rek: Pometaj najprvo pred svojim pragom. Morda pride čas, ko bo treba tudi nekoliko poseči v umazano gnezdo naših klerikalcev. Svaka sila do vremena!

Benefični koncert prirede člani zdraviliščne godbe na Bledu pod osebnim vodstvom gosp. kapelnika C. M. Hrazdira in s prijaznim sodelovanjem virtuosov na violini gđ. Alice in g. Béla Bárdos dne 2. avgusta 1913. Spremljevanje na glasovirju je prevzel iz prijaznosti gospod Enrico Jolles. Izvajali se bodo Wagner, Dvořák, Schubert, Bach, Saint-Saens, Hubay. Po sklepu koncerta plesni venček (sklep kasneje kakor navadno). Šaljiva pošta z dvema damskima dariloma. Začetek točno ob pol 9. zvečer. Vstopnina 3 K, obiteljske vstopnice (4 osebe) 7 K. Preplačila se hvaležno sprejemajo.

Vajeniška preizkušnja. Dne 31. avgusta 1913 ob 9. dopoldne priredi Obrtna zadruga na Bledu preizkušnjo obrtnih vajencev v pisarni zadr. bolniške blaginje na Bledu, Mlino št. 3. Vsi vajenci, kateri so učno dobo dovršili in nameravajo napraviti preizkušnjo, naj vložijo pismeno prošnjo na Obrtno zadrugo na Bledu. Prošnja je kolka prosta.

Posebni vlaki v Postojno. O priliki poletne veselice v Postojnski jami dne 3. avgusta bodo vozili posebni vlaki za polovično ceno iz Ljubljane, Gorenjske, Trsta, Reke, Pulja, Celovca in Dunaja ter posebni par-

niki v zvezi s posebnimi vlaki iz Benetk in Portorose v Postojno.

Nereelno ponujanje zdravil. Neki G. A. Mann v Parizu naznanja v različnih časopisih pod firmo »Institut Mann« zdravljenje najraznovrstnejših bolezni. Poizvedovanja o tem institutu so dognala, da se gre tu za podjetje, ki je ustanovljeno za izkoriščanje in zapeljevanje lahkovernega ljudstva. Bolnikom, ki se obrnejo do imenovanega zavoda, pošilja ta zavod proti predvposlatvi znatnih svot, nekatere brošure brez vsake vrednosti.

Prvo grozdje so danes pripeljali z Goriškega na trg ter je prodajali kg po 1 K 80 v. V Gorici so grozdje imeli že pred 4 dnevi in je bilo po isti ceni.

Narodna obramba.

Za Zalog, Vevče in okolico se je ustanovila zadnja nedeljo C. M. podružnica. Ustanovil jo je takorekro sam g. Kurnik Fort., ondodni skladiščni mojster in znani dobrotnik naše šolske družbe. Prevzeto nalogo je izvršil nad vse pričakovanje silajno, zakaj pridobil je v par tednih do 90 članov, med temi 1 ustanovnik (g. Janko Kuharja v Plzinju). Toliškega števila članov še ni izkazala dosedaj nobena podružnica na Kranjskem pred ustanovitvijo. Gosp. Kurniku je vrlo pomagal g. Sluga Viktor, uslužbenec juž. žel. v Zalogu. — Ustanovni občni zbor je bil v Gor. Kašlju pri g. Fr. Gradu. Udeležba je bila prav povoljna, dasi razen mošćanske podružnice ni poslala nobena bližnja podružnica zastopstva. Glavno društvo je zastopal potovalni učitelj Ante Beg., ki je v daljšem govoru razlagal namene in cilje naše narodne obrambe. Odbor se je sestavil sledeče: predsednik g. Kezele Andr., pristav juž. žel. (Zalog); podpredsednik ga. Eliza Maseljeva, soproga pristava (Zalog); tajnik g. Aplenc Alfons, uradnik (Vevče); nam. g. Kuhar Avg., gostilničar (D. M. v Polju); blagajnik g. Kurnik Fort., sklad. mojster; odborniki gg.: Grad Fr. (Gor. Kašelj), Sluga Viktor (Zalog), Bajželj Jernej in Delorenco Edmund (oba Vevče). Namestniki: gđ. Frida Rozmanova in gg. Paternoster Andr. (Vevče) in Siherl Fr. (Zalog). Pregled računov gg.: Kavčič Fr., nadučitelj (D. M. v Polju) in Lešnjak Fr., uradnik (Vevče). Delegata gg.: Kurnik Fort. in Grad Fr. Po volitvah je novi predsednik in lepem nogovoru navduševal za vztrajno delo. Nova podružnica obeta postati najvzornjša v ljubljanski okolici.

Društvena naznanila.

Knjižnica nar. pol. in izobraževalnega društva za kolizejski okraj je od danes naprej vsaki torek, četrtek in vsako soboto od 6. do 8. ure zvečer odprta. Ista se nahaja kakor prej, v lokalni restavraciji pri »Levu«, Marija Terezija cesta št. 16. Knjižnica ima na razpolago vso najnovejšo slovensko literaturo ter drugih zabavnih knjig raznih pisateljev. Ure so se podaljšale zaradi tega, da morejo v knjižnico zlasti uslužbenci iz trgovin in obrti.

Odbor »Sokola I.« naznanja bratskemu članstvu, da se korporativno udeležijo III. javne telovadbe Sokola v Mostah v nedeljo, dne 3. avgusta. — Zbiranje ob trideset na tri popoldan v društvenem lokal. Bratje, pridite v obilnem številu! Na zdar!

Sokol Moste pri Ljubljani vljudo vabi bratsko članstvo in cenjeno občinstvo k svoji III. javni telovadbi, ki se vrši v nedeljo, dne 3. avgusta t. l. v Mostah ob Zaloški cesti na travniku gospe Slapničarjeve. Sodelujejo društva Sokol I., Sokol II. in Sokol iz Štepanje vasi. Spored javne telovadbe je sledeči: a) proste vaje članov, gojenk, naraščaja, članic; b) orodna telovadba članov, c) prostovoljskega zbora Sokola I. Z javno telovadbo se združijo velika ljudska veselica s srečolovom in plesom. Pri celi prireditvi sodeluje slavna škofješka godba. Vstopnina 40 vinarjev. Bratje v kroju so vstopnine prosti. Začetek popoldan ob 3. uri. Za obilno udeležbo se priporoča odbor sokolskega odseka Moste. Na zdar!

Društvo Rdečega križa za Kranjsko nam piše: Minulo soboto je vodstvo deželnega in gospenjega pomočnega društva Rdečega križa za Kranjsko štirim učenkam učnega tečaja za pomožne bolniške strežnice, ki se je vršil zadnjih osem tednov v tukajšnji deželni bolnici, vprilo gospoda voditelja tega tečaja, primarija dr. Ivana Jenka, in njegovega sekundarja gospoda dr. Ernesta Tratnika izročilo spričevala, da so asposobljene za pomožne bolniške strežnice. Vse te štiri učenke, go. spodične Marija Blumauer, Jadviga Kislinger, Julija Pressl in Angela

Remžgar so dovršile tečaj z izvršnim uspehom in so se zavezale, da bodo službovale za pomožne bolniške strežnice povsodi, kamorkoli jih v slučaju vojne pošlje društvo Rdečega križa. Imenovana gospoda zdravnik in vrle sestre usmiljenke, ki strežejo v deželni bolnici, je zahvaliti, da se je učni tečaj tako dobro obnesel in zato bodi gospodoma zdravnikom in čest. sestram tudi javno izrečeno odkrito priznanje.

S. F. K. »Ilirija« v Ljubljani sklicuje svoj izredni občni zbor v ponedeljek, dne 11. avgusta ob pol 9. uri zvečer v restavraciji »Narodnega doma« z običajnim dnevnim redom. Ker je v svrhu izpremembe pravil potrebna nadpolovična večina vseh do glasovanja opravičenih, se prosí, da se ga vsi sigurno udeležijo.

Književnost.

— **Askerčeva čitanka.** Izbrane pesmi Antona Askerca. Uredil in uvod napisal dr. Ivan Prijatelj. V Pragi 1913. Založila »Svobodna Misel«. V čitanki so zbrane najlepše, najboljše in najbolj karakteristične Askerčeve pesmi. Čitanko krasi okusna pesnikova slika iz zadnje dobe njegovega življenja, pesmim pa je napisal zanimiv, mestoma duhovit uvod dr. Ivan Prijatelj. Čitanka je izšla v cenejši in dražji izdaji. Knjigo razpošilja »Svobodna Misel« s temle naznanilom: Mesto zadnjih štirih števk »Svobodne Misli« letnika V. smo izdali »Askerčevo Čitanko« in upamo, da bo ta priročna zbirka pesmi pred letom prerano umrlega svobodomisleca in velikega slovenskega pesnika, opremljena z izbornim uvodom iz peresa znanega publicista dr. I. Prijatelja od vseh naprednih Slovencev z odobravanjem sprejeta. Postavimo mu spomenik, velikemu Askercu, so pisali časopisi; pa skromne slovenske razmere tega ne dopuščajo. Ali v prvo čast in slavo njegovemu spominu izdajamo »Čitanko«: cvet Askerčeve poezije je pristopen zdaj slehernemu. — »Čitanko« smo izdali v dveh opremljavih: na navadnem papirju in na lepem, lahkem. Vsem cenj. preplačnikom smo poslali lepšo izdajo; drugim navadno. Kdor si pa želi navadno zametati za lepšo, naj nam čitanko vrne in doplača po priloženem čeku 60 vinarjev. Ker smo izdali »Čitanko« z velikimi denarnimi stroški, prosimo vse, ki naročnine še niso poravnali, da to takoj store, da se bomo vedeli ravnati za VI. letnik, ki ga pričemo izdajati 1. januarja 1914., trdno odločeni, kljubovati in pobijati z vsemi silami dnevno naraščajoči, za narod ponižujoči, hlapčevski rimsko - klerikalni element. Želimo, da bi se ta čitanka razširila po vsem Slovenskem, da bi ne bilo slovenske hiše, kjer bi ne bilo Askerčevih pesmi. In če se to zgodi, bo velikemu pesniku in svobodomislecu postavljen najlepši in najdojstnejši spomenik. Askerčevo čitanko toplo priporočamo slovenskemu občinstvu. — Cena na finem papirju tiskani izdaji 1 K 80 v., na navadnem papirju tiskani pa 1 K. Čitanka se dobiva po vseh knjigarnah.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Dobro sta jo skupila. Že opetovano oistro kaznovana Miha Bubnič, 31letni zidar iz Podgrada in Rudolf Kovač, 24letni mehanik iz Fostojne sta na glaslo kot nevarna tatova. Zlasti je Bubnič znan kot drzen in nevaren vlomilec. V Gradiški se je seznanil z vojaškim beguncem Filipom Tavčarjem, tudi zelo nevarnim tatom, s katerim se je potikal po Štajerskem, Koroškem, Kranjskem in Primorskem, kjer sta izvršila skupaj vlome, od katerih je bil oni v župnišču pri Sv. Mariji v Zili eden največjih. Tam sta pobrala raznoterenga blaga v vrednosti 463 K 30 v. Kakor se je dognalo znaša skupna škoda povzročena po raznih vloh in tatvinah 1113 K 25 v. Prišla sta tudi v Ljubljano, kjer sta obiskala razne gostilne, ter prenočevala v Ravnikovi gostilni v Kolodvorski ulici, kjer sta se vpisala v zglasnico pod imenom Ivan in Karel Kolestar iz Celovca. Zaradi sumljivega vedenja sta bila aretirana. Dočim se je posrečilo Bubniču pobegeti, je bil Tavčar izročen tukajšnjemu deželnemu sodišču, katerega je pa kot vojaškega begunca izročilo garnizijskemu sodišču. Bubnič pa je baje pobegnil v Azijo, kjer je delal pri zgradbi anatolske železnice, ter se čez leto dni vzlil temu, da je imel prepovedan povratak, vrnil v Trst. Tu se je seznanil s soobtožencem Rudolfom Kovačem, s katerim sta poskusila vlomiti v trgovino Rudolfa Sbelza, kjer sta se nadjala obilnega plena, vsaj je bilo tu nakopiče-

nega blaga v vrednosti čez stotisoč kron. Toda sreča jima ni bila mila. Neke ženska iz hiše, je začutila sumljivo ropotanje na dvorišču in je poklicala skozi okno stražnika, kateri je s pomočjo več tovarišev prijel tatova v trenutku ko sta ravno skušala siloma z dletom odpreti Sbelzevo trgovino. To dejanje oba obdolženca v polnem obsegu priznata, med tem ko Bubnič glede drugih tatvin le tiste priznava, katere so mu dokazane po raznih pri njem ali pri Tavčarju najdenih ukradenih predmetov. Sodišče je obsodilo Bubniča na 3 leta, Kovača pa na 10 mesecev težke ječe.

Za Salezijance je nabirala. Ana Zupančič roj. Prelogar, 44 let stara, pristojna v Veliko Loko, je imela nekaj denarja, s katerim je odprla v Florijanski ulici malo kramarijo, in ker si je zaželela tudi zakonskega stanu se je poročila, a že po preteku osmih dni je moža zapodila. Da bi jo pa na ta nepremišljeni storjeni korak nič ne spominjalo, spremenila je možovo ime v svojo prvotno rojstno ime Prelogar, zaradi česar je imela dokaj sitnosti, ter bila zkrat sodno kaznovana. Kramarija se pa obdolženki ni posebno obnesla. Ženo so začeli preganjati upniki, ki so ji zarubili skoro vse blago in premičnine, sodišče pa je dovolilo shrambo zarubljenih predmetov na ta način, da je zapečatila vrata. Zupančičeva je te pečate samolastno odstranila in je pobrala iz shrambe za 175 K zarubljenega blaga in ga prodala. Na predlog upnika je položila obdolženka spisak imovine, v katerem je pod prisego trdila, da nima nikakega premoženja, akoravno se je dognalo, da znašajo njene terjatve več sto kron, in da ima tudi v hranilnici denar naložen. Začetkom tekočega leta se je pa klatila po Notranjskem, kjer je na svojo pest po vaseh nabirala denarne podpore za Salezijance. Najraje je prejela fiziol, katerega je potem zopet prodala. Za koliko je opeharila ljudi, se ni dalo dognati. Obdolženka vse priznava. Zdravniška zvezenca, ki sta preiskavala njeno duševno stanje sta izrekla, da je Zupančičeva sicer histerična, vendar pa za vsa dejanja odgovorna. Obsojena je bila na 6 mesecev težke ječe in je kazen takoj nastopila.

Nevarnost spovednice. — Don Juan v katoliški spovednici. Pred kratkim se je vršila pred nemško poroto v Mühlheimu zanimiva obravnava, ki je jasno pokazala, kako nevarna je spovednica za žene in za mlada dekleta, ki so vneta za tajnostno šepetanje v temnem kotu cerkve, pod plaščem spovedne molčečnosti, zaupanja v mladega, čednega kaplana in odkrite besede vseh najskrivnejših skrivnosti, katere se sramuje povedati dekle materi in ženi možu. Pri ti obravnavi se je pokazalo namreč, da kaplan Sassen v Mühlheimu, ki se po pravici lahko imenuje Don Juan v talarju in ki je obenem častni član katoliške zveze dijakov v Mühlheimu, ni zlorabil spovednice samo za to, da je pod pretezo izpraševanja vesti imel z nedolžnimi dekleti svinjarske pogovore, marveč, da je tudi več nedolžnih deklet pokvaril in zlorabil. Tudi je zapeljal več žen k zakonolomstvu. In to početje je bilo višjim cerkvenim oblastim vsled raznih pritožb popolnoma dobro znano. Kljub temu niso cerkvene oblasti kaplana samo zagovarjale, marveč so ga naravnost ščitile. Kaplanovo početje in njegova zloraba spovednice in spovedne molčečnosti, so prišle na dan na sledeči način. Kaplan Sassen je zapeljal in zlorabil neko mlado deklico. To občevanje v spovednici in na kaplanovem stanovanju je imelo za posledico, da je dekletke zanosilo. Kaplan je skušal odpraviti plod in ko se mu to ni posrečilo, jo je pustil v popolni bedi, zavrženo od staršev in svojcev. Knezoškofjski ordinarijat kaplana kljub temu ni kaznoval, niti ovdal. Prijela pa je kaplana »Niederheimsche Arbeiterzeitung«, ki mu je očitala med drugim sledeče: 1. Kaplan je zlorabil spovednico za nečista dejanja. 2. Kaplan je intimno ljubavno občeval z ženskami, prostimi in z oženjenimi. 3. Kaplan je dal nekemu dekletu, ki je vsled ljubavnega intimnega občevanja z njim zanosilo, sredstva za odpravo plodu in je nato zapustil zapeljano dekle v popolni bedi in 4. je kaplan s svojimi dejanji onečastil cerkev, katolicizem in krščanstvo. — Na to obtožbo kaplan ni tožil, pač pa se je oglasilo klerikalno glasilo in je očitalo zgoraj omenjenemu listu, da je vse to podlo natočevanje najnižje vrste. »Niederheimsche Arbeiterzeitung« je tožila vsled tega urednika klerikalnega lista. Obravnava je dognala, da so bile vse trditve glede kaplana resnične in sodišče je obsodilo urednika klerikalnega lista na 30 mark globe in v povračilo stroškov. Pri obravnavi je kaplan, konfrontiran z raznimi

pričami, sam pripoznal, da je pregovoril v spovednici več nedolžnih deklic, da so ga obiskale na njegovem stanovanju. Pripoznal je, da se mu je dotično dekle, ki je zanosilo, silno branilo, češ, da se boji. On pa jo je potolažil s tem, da ji je obljubil, da ji da v slučaju, če postane nosna, potrebna sredstva za odpravo plodu. Pokazal ji je tudi neko stekleničico in rekel, da ima v tej steklenici tako sredstvo. Nato se mu je dekle po hudem odporu vdalo. Ko mu je dekle povedalo, da je nosno, jo je kaplan silno ozmerjal in jo je sirovo napodil in jo prepustil bedi. Dalje je pripoznal kaplan, da so izvedele cerkvene oblasti za njegovo početje, še predno je izšel dotični članek v listih. Cerkev mu ni zakrivila lasu, on še vedno nastopa med ljudmi kot dušni pastir, bere mašo in je še vedno častni član zveze katoliških dijakov, katerega zveza kaznuje spolno občevanje izven zakona z izključitvijo. Priznal pa je kaplan tudi, da je zapeljal in zlorabil tudi več zakon-skih žen, za katerih imena ga pa niso vprašali. — S tem je obsodil kaplan sebe, urednika klerikalnega lista, duhovništvo in cerkev in jasno dokazal, kako nevarna je lahko spovednica za dekleta in žene v splošnem, posebno pa še, če pride v njo mož, ki spada vse drugam, kot v cerkev.

Razne stvari.

* **Pater Mačoh umira.** Iz Varšave poročajo: Menih Damaz Mačoh, ki je bil obsojen zaradi umora svojega svaka in zaradi oropanja samostanske cerkve v Čenstohovu, je v petrikovski ječi zbolel na tuberkulozi. Pravijo, da bo kmalu umrl.

* **Darilo kaznivencev svojemu kralju.** V kaznilnici v Lizboni zaprti pristaži kralja Emanuela so poslali kralju povodomnjegoveporoke umetniško izdelan prstan iz svinca. Kaznjenci so izdelali ta prstan sami, materijal pa so dobili na ta način, da so od žlic in od posod za pijačo oddrgnili nekaj svinca.

* **Stavka.** V ladjedelnici v Bremenu je izbruhnila, kakor smo že poročali, stavka. Delavci »Severnega Lloydja« so se izjavili, da se ne pridružijo stavki. Kljub temu se stavka nadaljuje. Sedaj so se pridružili stavki tudi vsi mizarji in lesni delavci v ladjedelnici v Bremenu in v delavnicah v Vegesaku in Gestemünde. Število stavkujočih je naraslo s tem na 16.000.

* **Letošnji pridelek na Ogrskem.** Poljedelsko ministrstvo v Budimpešti ceni letošnji pridelek na Ogrskem za nekoliko boljši, kot je bil lamski. Pšenice in ovsu bo po poročilu ministrstva precej več, kakor izkazuje lamski pridelek, rži in ječmena bo nekoliko manj, pridelek turšee bo deloma dober, deloma po nekaterih krajih vsaj zadovoljiv, tudi pridelek krompirja bo vsaj tolik, kot je bil lamsko leto.

* **Nemški cesar milijonski de-dič.** »Berliner Tageblatt« poroča, da je zapustil veleposelnik in trgovec v Pauschwitz Herman Knorr, ki je pred kratkem umrl vsled srčne kapi, celo svoje premoženje, katerega cenijo čez dva milijona kron, nemškemu cesarju Viljemu. Svoji ženi je zapustil Knorr letno rento 800 mark, drugim sorodnikom pa nič. Žena in sorodniki so vložili tožbo proti oporoki.

* **Samomor.** V »Brigittenaucrlände« na Dunaju se je ustrelil ob bregu Donave neki mladenič in se je vrgel po streli v Donavo. Samomorilec je pustil na bregu zgornjo obleko, v kateri so našli delavsko knjižico glasečo se na ime Josip Steinšek roj. l. 1892., kovaški pomočnik od Sv. Florjana, okraj ptujski na Štajerskem. Poleg pisma so našli tudi zaklenjen kovček, na katerem je bil pritrjen listek z napisom: »Prosim pošljite kovček mojemu bratu Alojziju na Pragersko.« Trupla samomorilca še niso našli.

* **Velika železniška nesreča.** Iz Kodanja poročajo, da je predvečerašnjim skočil s tira ekspresni vlak Kodanj — Esbjerg. 16 oseb je bilo usmrčenih, 20 težko ranjenih in mnogo lahko ranjenih. Katastrofa se je pripetila 5 kilometrov pred Esbjergom in sicer vsled tega, ker so se tračnice zaradi prevelike vročine skriville. Vlak, ki sta ga vozili dve lokomotivi, je padel čez železniški nasip. Vsi vozovi so se razbili. Med mrtvimi je tudi socialodemokratski poslanec Sabroe. Od železniških uslužbencev ni bil nihče poškodovan.

* **Hopfi,** o katerem smo poročali, da je zastrupil svojo ženo in več oseb iz svojega in ženiniga sorodstva, je zastrupil, kakor poročajo listi iz Frankobroda, tudi svojo mater. Preiskovalni sodnik v Frankobrodu je povedal Hopfu, ki posledno tatve zločin, da so našli povodom

sodne preiskave arsenik tudi v pepelu trupla njegove matere, katero so sežgali. Preiskovalni sodnik je mislil, da bo ta dokaz za Hopfa odločil. Toda Hopf je izjavil, da je pridelal pepelu po sežigu trupla svoje matere arsenik sam in sicer zaradi tega, da bi se pepel drage pokojnice delj časa ohranil.

* **Kolera.** Bakteriološka preiskava je dognala, da ima izmed oseb, ki so obbolele v Temežu za znaki kolere, ena oseba azijsko kolero. Slučaji v Komornu so se izkazali za navadno obolenje čreves vsled zavžitja nezrelega sadja. — Uradna poročila iz Belgrada vedo, da je kolera v stari in novi Belgariji ponehala.

* **Velika avtomobilska nesreča.** V bližini gozda Fontaineblau pri Parizu sta trčila na križpotju avtomobila borznega trgovca Braulta in gledališkega ravnatelja Mont Charmota. Soproga Charmontova in igralka Dubourg sta obležali mrtvi, štiri osebe pa so težko ranjene.

— Iz Belgrada se je včeraj jutraj vrnil zdravnik dr. Jernej Demšar. V kratkem se vrnejo tudi ostali slovenski zdravniki in sicer dr. Slajmer najbrže že jutri, dr. Oražen in ostali slovenski zdravniki pa čez kakšnih 14 dni. Zdravnikov je sedaj v Belgradu in Srbiji dovolj, ker so prihiteli srbskemu „Rdečemu križu“ na pomoč z vseh strani, a tudi število ranjenecv in bolnikov se od dne do dne manjša. Med ranjenci, ki so jih prepeljali v Belgrad je tudi mnogo bolgarskih vojakov. Ko so te zdravniki vprašali, kdo da je zakrivil bratovsko vojno med Srbi in Bolgari, so odgovorili: „Bratko, saj veš, tisti“ — pri tem so potisnili obe pesti na nos, hoteč s tem povedati, da smatrajo za krivca edino svojega vladarja. — Ko so se trajali odločilni boji v Makedoniji, je dospelo vsak dan v Belgrad kakih 1000 ranjenecv. V nasprotju s poročili nemških listov povdarja dr. Demšar, da kolera v Srbiji vzpričo obsežnih sanitetnih odredb, ki jih je ukrenila srbska vlada, odločno ponehava in je čisto gotovo, da bo že v najkrajšem času popolnoma ugasnila.

Ožje volitve na Goriskem.

Gorica, 29. julija. Končni izid pri današnjih ožjih volitvah v kmečki kuriji, še ni znan, vendar pa je iz poročil, ki so dosedaj došla z volišča, razvidno, da bodo napredni neodvisni kandidati najbrže zmagali na vsi črti. Po dosedanjih vesteh je položaj na volišču v Gorah (v tolminskem okraju) ta-le: Neodvisna kandidata: Miklavč 381 glasov in Mikuš 356 glasov; klerikalna kandidata: Abram 314 in Rejec 313 glasov. Prav to razmerje bo najbrže ostalo tudi do konca.

V gorški okolici so znani rezultati še-le iz približno ene tretjine občin. Razmerje glasov je sledeče: Neodvisni kandidati: Furlani 455, Klanjšček 442 in Gorjup 432 glasov; klerikalni kandidati: novostrojari pa: Obljubek 309, Kovačič 283 in Rojec 317 glasov.

Telefonska in brzojavna poročila.

Bratomorna vojna na Balkanu.

Francosko senatno poročilo o evropskem položaju.

Pariz, 29. julija. Poročilo, ki je je podal Doumais v imenu vojnega odseka senata o triletni vojaški službi, se je bavilo podrobno z ojačenji nemške vojske ter se konča z razmotrivanjem sedanjega položaja v Evropi. V poročilu se pravi, da je balkanska kriza motila politično in vojaško ravnotežje v Evropi. Vojaške priprave onstran Rena, ki se vedno množe, ravno ne dokazujejo, da je trdnost miru narasla. Skupina velesil, kateri pripada Francoska, ni omajana. Tekom težke odločilne krize niso bile Francoska, Anglija in Rusija niti trenutek needine in ne bodo needine tudi v prihodnosti. Francoska se hoče za svojo varnost zahvaliti samo sebi sami in hoče biti v položaju, da si zagotovi svojo nedotaknjenost sama. Nemčija je vodila obžalovanja vredno vznemirujočo politiko, ki je bila za Francosko v gotovih urah najzadnje preteklosti agresivna. Nemčija, nekdanj brezsrčna sovražnica, je tudi najmočnejša. Imamo tedaj vzroka dovolj, da ohranimo svojo armado na onem višku, kakor Nemčija. Francoska mora biti močnejša, ker je stala vedno v prvi vrsti in hoče tam ostati.

Avstro-Ogrska nasilna akcija. Belgrad, 29. julija. Srbski politiki zatrjujejo, da so poverile velesile Avstro-Ogrski mandat, da nastopi z nasilnimi sredstvi proti Srbiji, če bi bila intervencija velesil za ustavitev sovražnosti proti Bolgarski brezuspešna.

»Energični« korak velesil.

Pariz, 29. julija. Iz Carigrada poročajo, da se veleposlaniki o takozvanem »energičnem« koraku napram portu niso mogli zediniti. Ker tedaj ni mogoče izročiti skupne note, bo izročil noto vsak poslanik posebej. Porta pripravila odgovor, v katerem zatrjuje, da mora vztrajati na posesti Odrina.

Konferenca veleposlanikov.

London, 29. julija. Reuterjev urad izve, da so sklenili veleposlaniki za danes zopet sejo. To pa nikakor ne pomeni, da bi se bili veleposlaniki zedinjili glede skupne note, ki naj jo pošljejo Turčiji, marveč, da so dobili instrukcije glede statuta za Albanijo. Veleposlaniki upajo, da bodo to zadevo rešili v eni ali dveh sejah.

Spopadi med Romuni in Srbi in Grki in Srbi.

Pariz, 29. julija. Med Romuni in Srbi je baže prišlo do spopada, pri čemer so Romuni ujeli dva srbska eskadrona. Tudi med Srbi in Grki je baže prišlo pri Gevgeliju do krvavega konflikta.

Francoski glas o situaciji.

Dunaj, 29. julija. Politika korespondenca ima iz Pariza sledeče oficijozno poročilo: Med velesilami je dosežen popoln sporazum, da mora Turčija nazaj na mejo Enos-Midia. V to svrhu bodo sledili v najkrajšem času identični koraki velesil pri porti. Glede eventualnih koercitivnih sredstev se vrše še pogajanja. Diplomatični krogi zagotavljajo, da se Rusija poteguje za evropski mandat za eventualno intervencijo, ki bi obstojala iz demonstracije vojnega brodoma ali pa iz obojezorne intervencije v Armeniji, oziroma iz kombinacije obeh sredstev. Načrt, da bi se prepustilo Romunski postopanju proti Turčiji, se je opustil. Tudi finančne represalije se ne bodo izvršile.

Turčija se na noben način ne vda. Carigrad, 29. julija. Turški krogi zatrjujejo, da bo Turčija eventualno rusko intervencijo, zlasti tudi okupacijo Armenije popolnoma pasivno pristala. Turčija tudi pod tem pritiskom ne bo izročila odrinskega vilajeta. Za slučaj, da bi se balkanske države sporazumele za zopetni napad na Turčijo, bi porta mobilizirala nove zbore v Mali Aziji.

Bolgarske sodbje o preliminarjem miru. — Bolgarski listi zopet hujskajo.

Sofija, 29. julija. Tukajšnji politični krogi pričakujejo, da bo preliminarjni mir v četrtek podpisan. Listi, zlasti makedonsko-bolgarski, med njimi »Večerna pošta«, zopet tirajo svojo staro brezglavno politiko. Psujejo Srbsko in Grško ter groze, da bo Bolgarska armada udarila v Srbijo, če Srbija ne omeji svojih zahtev na najnujnejše. Nacionalistični listi pišejo, da se Bolgarska ne bo vdala srbskim in grškim zahtevam ter eventualno nadaljevala vojno, v kateri mora končno Srbija podleči. Rusofilski listi, zlasti »Bulgarija«, pišejo zelo rezervirano.

Bolgarska sodbja o Grški.

Sofija, 29. julija. List »Echo de Bulgarie« pravi z ozirom na stališče Grške v vprašanju premirja: Grška, ki je kakor v vojni s Turčijo, z malim naporom dosega uspehe, dela, kakor pri Cataldži, težkoče glede ustavitve sovražnosti, da izčrpa svojo zaveznico Srbijo, ki mora nositi breme vojne, in da ji iztrga tako veliko pri razdelitvi zasedenega ozemlja. List izjavlja, da ima poročila, glasila katerih je prišlo zaradi posesti Gevgelija med Srbijo in Grško do spora.

Bolgarska obramba.

Sofija, 27. julija. (Izvirna brzojavka, dana na pošto dne 27. julija ob pol 1. popoldne, došla v Ljubljano 29. julija jutraj.) Izolirani od vsega sveta niso Bolgari vedeli, kakšne neresnice in kakšna natolcevanja se širijo v inozemstvu o njih. Šele sedaj smo v položaju najodločnejše konstatirati, da so vesti o kakršnihkoli nemirih v Sofiji in v Plovdivu gola neresnica. Tu je vladal in še vlada polen mir. Takisto so neresnične vse vesti o grozodejstvih, ki bi jih naj bila bolgarska vojska izvršila nad mirnim prebivalstvom. Semkaj prihaja vsak dan na tisoče beguncev iz Makedonije — Bolgarov in Kucovlahov. — Vseučilski profesor Jurinič.

V Sofiji grozi lakota.

Bukarešta, 29. julija. Ker so vsa pota iz Sofije v inozemstvo zasedena od tujih armad, grozi bolgarski prestolici lakota. Bolgarska vlada se je zato obrnila na romunsko vlado s prošnjo, da ji dovoli aprovizacijo Sofije na progi Sofija-Varna. Romunska bo najbrže tej prošnji ustregla.

Grki rabijo prepovedane kroglice.

Sofija, 29. julija. General Sarafov je poslal kroglice, ki eksplodirajo, kadar zadenejo, ki so jih Grki v bojih od 4. do 8. julija proti prvi brigadi

10. bolgarske divizije izključno uporabljali.

Grško-turška entente.

Atene, 29. julija. »Agence d'Athènes« dementira odločno vesti o grško-turški ententi glede skupnega nastopa proti Bolgarski. Ta vest je tem bolj neresnična, ker razmerje med Turčijo in Grško še ni normalno.

Bolgarske trdnjave.

Bukarešta, 29. julija. Z ozirom na določbe petrogradskega protokola, glasom katerega se je Bolgarska zavezala, da ne bo utrdila mej proti Romunski, ki naj se na novo določi, jo zahtevala Romunska, da Bolgarska podere trdnjave v Ruščuku in Sumli. Glede Ruščuka je to določeno tudi že v berlinski pogodbi.

Izpušeni bolgarski vojni ujetniki.

Sofija, 29. julija. Romunska vlada je izpustila pri Ferdinandovu ujetke bolgarske vojske razen 22 častnikov. Vojaki so že dospeli v Sofijo. Orožje je Romunska obdržala kot vojni plen.

Ujet bolgarski general.

Carigrad, 29. julija. Bolgarskega generala rezerve Popova, ki so ga Turki baže ujeli pri zasedanju Odrina, so pripeljali sem.

Rusija zasede maloazijsko obal.

Pariz, 29. julija. Zatrjuje se, da Rusija ne bo zasedla Armenije, marveč izvršila demonstracijsko izkrcanje ruskega vojaštva ob črnomoški obali Male Azije.

Anglija in Turčija.

Pariz, 29. julija. »Temps« poroča: Z ozirom na turško stališče v odrinskem vprašanju je Angleška primorana sporečiti porti, da ji bo odtegnila vsako podporo in bo prepustila porto svoji usodi, ki jo zasluži vsled svoje predrzne politike.

Konferenca v Bukarešti.

Bukarešta, 29. julija. Ministrski predsednik Venizelos je dospel včeraj zvečer sem z ostalimi grškimi delegati.

Kralj Nikolaj o miru.

Cetinje, 29. julija. Kralj Nikolaj se je baže izrazil, da je upati, da bo mir že v par dneh podpisan. Nezgodna avstro-ogrška veleposlanika v Carigradu.

Carigrad, 29. julija. Avstro-ogrskemu veleposlaniku pri porti, obmejnomu grofu Pallaviciniju, se je zgodila nezgoda. Pred francoskim konzulatom so se splašili konji in prevrgli voz v morje. Veleposlaniku in kočijažu se ni zgodilo nič.

Albansko orožništvo.

Dunaj, 29. julija. »Albanska korespondenca« poroča iz Skadra: Mednarodna komisija pripravlja iz Albanecv obstoječe orožništvo na konjih, ki naj ima varnostno službo v Skadru in 10 km v okolici. Večina orožnikov je Malisovov, tudi častniki so Albanci.

Avdijenca.

Iš, 29. julija. Cesar je sprejel danes popoldne vojnega ministra Krobotina v posebni avdijenici.

Borza.

Dunaj, 29. julija. Današnja dopoldanska borza je imela z ozirom na optimistično presojanje situacije precej živahno kupčijo.

Komisija na Češkem. — Prvi znaki protičeškega režima.

Dunaj, 29. julija. Vodilne osebe strank razpuščenega češkega deželne odbora so dobile od ministrskega predsednika obvestilo, da se bodo češko-nemška pravna pogajanja pričela zopet v zgodnji jeseni na Dunaju.

Dunaj, 29. jul. Stališče Nemcev napram komisiji na Češkem se označuje sledeče: Od Čehov zahtevana avtonomija Češke more stopiti v veljavno šele tedaj, če se izpolnijo narodnostne zahteve Nemcev. Brez priznanja teh zahtev ne more biti na Češkem govora o deželnem zboru in deželnem odboru. Za Nemce se tedaj stališče ni poslabšalo, da, govoriti se more o izboljšanju položaja za Nemce.

Praga, 29. jul. Popoldne se je vršilo v predsedstvu posvetovanje čeških deželnih odbornikov, ki so sklenili poslati deputacijo k namestniku, da protestira proti upravni komisiji. Češki deželni odborniki svojih mandator sedaj ne bodo odložili ter tudi ne nameravajo pasivne resistance napram upravni komisiji.

Praga, 29. jul. Včeraj dopoldne so odstranili v deželnozborski palači vse orientacijske table v čeških barvah, ki se nadomeste z orientacijskimi tablam v državnih barvah.

Praga, 29. julija. V krogih pivovarjev je čutili močno gibanje proti komisiji. Pivovarne nameravajo odkloniti zahtevo glede izkazov o varjenem pivu ter hočejo v sodnijskem postopanju pri najvišjih justičnih instancijah dati presoditi podlago naklade na pivo.

Praga, 29. jul. Svobodomiselná češka narodna stranka je na svojem

shodu konstatirala, da imenovanje komisije ne tangira funkcij deželnih odbornikov. Deželni odborniki ne bodo demisionirali.

Praga, 29. julija. Češki radikalni poslanci so imeli snoch shod, na katerem so protestirali proti komisiji za Češko. Po shodu je prišlo do poličnih demonstracij. Policija je morala poseči vmes.

Most, 29. julija. Tukajšnji listi poročajo, da je namestništvo sporočilo cenzurnim uradom v nemških delih Češke, da morajo preprečiti vsako ostro obsojanje sedanjih razmer na Češkem. Zlasti naj se prepreči oklici na prebivalstvo, da naj protestira proti tem izrednim odredbam.

Praga, 29. jul. Češki deželni odborniki so vložili skupen protest proti imenovanju upravne komisije na Češkem, v katerem označujejo to odredbo kot ustavolomstvo. Češki deželni odborniki ne bodo odložili svojih mandatorov.

Praga, 29. jul. Nacionalnosocijalna stranka je sklenila uprizoriti po celi deželi boj proti komisiji. Kot odgovor na nepostavni akt vlade bodo češki poslanci v državnem zboru pričeli takoj z obstrukcijo. Edino sredstvo za rešitev zamotanega položaja na Češkem je splošna volilna pravica za deželni zbor. Kakor se zatrjuje, se hoče cela vrsta deželnih uradnikov upreti odredbam upravne komisije.

Hrvaške zadeve. — Velepomembne izjave barona Raucha.

Zagreb, 29. julija. Na povabilo kraljevega komisarja barona Skerleca so se sestali včeraj dopoldne vodilni člani narodno-napredne (madjarske) stranke v banki palači. Baron Skerlec je bil povabil tudi članke srbsko-hrvaške koalicije, ki pa razen osješkega župana dr. Pinterovića niso prišli, marveč so poslali po svojih voditeljih dr. Lorkoviču in dr. Popoviču pismo, v katerem odklanjajo vsako skupnost z madjarsko stranko, kateri v dobro in na katere protigovarjanje se sedanj protipostavni in protustavni režim vpeljal. Koalicija pa je pripravljena sodelovati z vsako stranko, ki bo izhajala iz prostih volitev. Treba je naglašati, da bi bilo za uspešno izvedbo komisariju poverjene komisije neobhodno potrebno, doseči zaupanje s tem, da odpravi odredbe, naperjene proti zborovalnemu in tiskovnemu pravu in da dovoli prostost objave misli.

Zagreb, 29. julija. Včerajšnje konference so se udeležili tudi minister za Hrvaško, grof Pejačević, bivši ban Tomašič in Rauch. Dr. Pinterović je izjavil, da uvideva centrum potrebo unionistične politike. Dr. Tomašič je izjavil: Moja politika je konsekvantna, ker ogrski vladi ni manjkalo volje, pač pa možnosti ugoditi našim glavnim pritožbam, zlasti z ozirom na železničarsko pragmatiko. Ogrska vlada je imela posla čez glavo z državnimi potrebami, danes pa, ko so te odpravljene, pridejo na vrsto hrvaške zadeve.

Zlasti veliko pozornost zaslužio izvajanja barona Raucha, ki je izjavil:

Danes je unionizem važnejši in potrebniji kakor kdaj prej, ker je naša avtonimistična politika posledica zunanjih dogodkov. Na Balkanu se je izvršil velikanski preobrat in nastale so tam popolnoma nove razmere, ki vsebujejo velike nevarnosti. Velike nevarnosti nam groze na jugovzhodu in na jugozahodu in ni izključeno, da se te nevarnosti nekega dne zedinijo k enemu samemu velikemu ogroženju ter da bomo imeli celi zedinjeni Balkan proti sebi. To je celo zelo verjetno, ker bo morala ura evropske odločitve vendar enkrat biti. Zato sem prepričan, da mora priti trenutek, ko mora oživeti to stran in onstran Drave pravi unionizem. Unionizem mora pognati globoko svoje korenine v srcih vseh državljanov. Ogrska mora sama stremeti za tem, da ima zadovoljno in bratsko Hrvaško ob svoji strani, da more v danem trenutku tvoriti skupno in neomajno skalo za obrambo dinastije in domovine.

Končno je komisar Skerlec izjavil, da si bo te nasvete premislil.

Zagreb, 29. julija. V včerajšnji konferenci unionistov je izjavil dr. Pinterović, da je treba počakati sanacije protinagodbjenih ukrepov hrvaške vlade. Med njim in Tomašičem je prišlo do burne kontroverze.

Zagreb, 29. julija. Ker so voditelji koalicije odklonili skupno konferenco, jih je povabil komisar Skerlec za danes dopoldan k posebni konferenci. Voditelji se bodo odzvali temu povabilu. Med koalicijo in seljačko stranko je sklenjen kompromis za bodoče nove volitve.

Zagreb, 29. julija. Baron Skerlec hoče povabiti srbsko-hrvaško koalicijo za danes h konferenci. Baže se bo koalicija vabilu odzvala.

Načrt nove vojne reforme.

Budimpešta, 29. julija. »Pesti Hirlap« je dobil baže z visoke vojaške

strani informacije o nameravani novi vojni reformi. V vojnem ministrstvu in v obeh domobranskih ministrstvih delajo baže z vsjo naglico na tem načrtu. Nova vojna reforma ima namen znatno zvišati stanje moštva v vojski in domobranstvu. Motivacija se bo sklicevala zlasti na izpremembo strategičnega razmerja v Južni Evropi. Število moštva pri posameznih stotnijah naj se zviša na 120 do 130 mož. Pri vojaških oddelkih na severovzhodni in jugovzhodni meji pa naj bo to število še višje. Računa se z možnostjo razbremeniti Ogrsko od odpošiljanja čet v Bosno. Artilerija naj se preustroji na ta način, da dobe pehotne divizije po eno težko artilerijsko divizijo in da bodo imele te brzostrelne topove najnovejšega modela. Posebna važnost se bo polagala na trdnjavsko artilerijo. Maksimalno zvišanje preženčnega stanja bo znašalo pri vojski 30.000, pri domobranstvih pa po 10.000 mož. To zvišanje bo končano najbrže do leta 1917. Takrat bo štela vojska 262.000 mož in sicer bi postavila Avstrija 159.000, Ogrska pa 103.000 mož. Nova vojna reforma pride v pretres v avgustovi ministrski konferenci. Vojaški krogi upajo, da bodo predloge v jeseni sprejete.

Zrakoplovstvo.

Lienz, 29. julija. Včeraj je padel zrakoplov »Tirol« tu v neki gozd. Posekati so morali pet dreves, da so dobili zrakoplov.

Koze.

Munkacs, 29. julija. V Szernyju so se pojavile koze. Štiri osebe so že umrle. Komitatna oblast je odredila stavljenje koz.

Malverzacija na pošti.

Rim, 29. julija. Policija je odkrila visoka poneverjenja pri brzojavnih pošiljatelj iz Milana v Berolin.

Izpremembe v italijanskem mornariškem ministrstvu.

Rim, 29. julija. Mornariški minister Leonardo Cattolico je odstopil. Njegov naslednik je znani junak, ki je povzročil zaprtje Dardanel, Millo.

Nesreča na morju.

Elferd, 29. julija. Tržaški parnik »Klara Kamus« je nasledel pri rtu Vilano na plitvino ter je izgubljen. Moštvo se je rešilo.

Vstaja na Portugalskem.

Pariz, 29. julija. »Agence Havas« poroča iz Madrida: Listi beležijo vest, da je izbruhnila v noči od sobote na nedeljo v Lizbonu vojaška vstaja. Boji so baže trajali celo nedeljo.

Pariz, 29. julija. Iz Lizbone poročajo: Vest o vojaški revolti je popolnoma neresnična. V mestu vlada popoln mir.

Pariz, 29. julija. Poročila iz Madrida zatrjujejo z vso gotovostjo, da vlada v Lizbonu od nedelje sem revolucija. Več polkov se je uprlo. Polični boji o trajali celo noč od sobote na nedeljo. Baže je kabinet Costa padel. Ob meji strogo cenzurirajo vse vesti, tako da ni mogoče izvedeti podrobnosti.

Dogodki na Kitajskem.

Šangaj, 29. julija. Utrdbe Vusung so predvčerajšnjem padle. Zavzele so jih vladne čete. Poveljnik vstašev je pobegnil. Vstaši, katerih je kakih 3000 mož, so si izvolili drugega poveljnika. Ta je izjavil, da se bo bojeval samo, če ga bodo vladne čete napadle. Pripravljen je posebni vlak, ki naj v slučaju potrebe odpelje inozemce.

London, 29. julija. »Times« poroča iz Pekinga z dne 27. t. m. Utrdbe Hakru ob izlivu jezera Pajang, od koder so se vršile operacije vstašev, so zavzele vladne čete. Ta uspeh so dosegle vladne čete samo s pomočjo vojne mornarice. Vstaši so izgubili tedaj glavno oporišče.

Šangaj, 29. julija. Policija je razorožila 300 vstaških vojakov. Mornariško vojaštvo raznih stacijskih ladij straži tujsko četrt.

Gospodarstvo.

Zateško hmeljsko poročilo.

Zatec, 24. julija 1913.

Glede stanja hmeljske rastline nimamo kaj dobrega in vselega poročati. Vreme je bilo zadnje dni neprijetno in hladno, vendar ne premrzlo. Minuli teden smo imeli dva prav vroča dneva, katera pa tudi nista ugodno vplivala na hmeljsko rastlino. Opazovati je namreč, da letos hladno vreme še precej ugaja hmeljski rastlini, kajti zdravi nasadi so se zdaj po popravilu, so lepo zeleni in že kažejo cvetne popke, če tudi ne v preobrem številu, kakor v normalnih letih. Noč od 22. do 23. je bila občutno mrzla in je temperatura padla na + 4° R — imeli smo celo snega. Ako se bodo vroči dnevi in tako mrzle noči ponovile, zna se zgoditi najhujše. Itak redki cveti se pri takšnem vremenu ne bodo pretvorili v normalne kobule in letina bo še manjša.

Slabi nasadi, katerih je v Zateškem okoliščin polovica, tudi pri najugodnejšem vremenu ne bodo dali veliko več, kot nič, kajti koncem julija se zamujeno ne da več popraviti. Lahko se že danes trdi, da bo dežesko, katera ima pri nas 3/4 vsega s hmeljem zasajenega zemljišča, pridelalo le eno tretjino lanske množine, ki je znašala 240.500 starih stotov.

Če bo de li ta tretjina obila ali pičila, to je odvisno od vremena prihodnjih 14 dni.

Tudi poročila iz drugih hmeljskih okolišev se glase vsled slabega vremena vedno neugodnejša. Celo Bavarsko se pritožuje in ne ve, ali bo imelo srednje veliko letino. Aizacija, ki je lani pridelala 98.000 stotov, bo leto brez hmelja. Angliška, ki je pridelala 1.190.511.190.8. 700.000 in 470.000 stotov, pričakuje letos komaj 300.000 stotov.

Potom predprodaja se v žateškem okolišču še ponuja — pa zamaj — 500 K za 100 kg.

Obče se pričakuje, da se bo dežateški hmelj plačeval po 500 do 600 kron za 100 kg.

Pripomniti se še mora, da visoke cene ne bodo zadovoljile ne hmeljarje, ne trgovce, najmanj pa pivovarje. Hmeljar je še najbolj ubogi, kajti on je imel vso leto obilo dela in stroškov — dohodkov bo pa le malo ali pa nič. Trgovci morajo mnogo kapitala investirati in pri malom prometu tudi le malo zaslužijo. Pivovarji so vsled slabega vremena letos prodali veliko manj piva in imajo vse polno drugih stroškov. Edino upanje za pivovarje je zelo obila ječmenska letina.

»Saazer Hopfen-s Brauer Zeitung«.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Negovanje zdravja in telesa.

(Nov zdravilni način za bolne na želodcu in telesno zaprtje).

Novejša raziskavanja zdravilske umetnosti so dognale, da se s kisikom dosežejo najboljši uspehi pri vseh obolenostih želodca in črevesja. Kisik ima precejšen razkužujoč učinek in uniči premnoge bacile in strupene kali v želodcu in črevesju, ki so večkrat vzrok mnogih bolezni in velikega trpljenja. Glede nato se je znanstvenemu zdravniku posrečilo sestaviti sredstvo, ki pri želodčnem in črevesnem kataru, pri zagatenju in mnogih boleznih, ki so v zvezi s temi boleznimi, učinkuje bolje, nego katerikoli drugo sredstvo. Zove se Stomoxigen in se dobi skoraj po vseh lekarnah. Kislini v želodcu ne nastopa več, tolčenje srca pojenja, bolečine v jetrih in obistih ter v hrbtu izginejo, živčevje si opomore. Bolnik dobi dober tek do jedi in lahko zopet je jedila, ki jih prej ni mogel prenašati, ves organizem se ojači in postane odporen proti nalezljivim. Vsled teh velikih prednosti Stomoxigen mnogi zdravniki že stalno odreja in se je v kratkem času v širokih krogih že močno priljubil, zlasti ker ni nič nevarno. Stomoxigen bi zatoraj vsak moral imeti pripravljen in bi ga pri nobeni hiši ne smelo manjkati. Ako bi Stomoxigena v kakih lekarni ne bilo, ga v kratkem lahko priskrbe.

Čista glava

to je prvi pogoj za zdrave in lepe lase. Zato naj bi vsak, ki ljubi lase, se navadil na redno umivanje glave s Pixavonom. Pixavon je voljno, tekoče kotranovo milo za umivanje glave, ki so mu na patentiran požlahtnjevni način odvzeli zoprni duh po kotranu. Pixavon ne čisti samo las in kože na glavi, nego zaradi kotrana, ki ga obsega, naravnost spodbuja deluje na lasišče. Redno negovanje las s Pixavonom je resnično za jačjenje kože na glavi in krepitev las najboljši način, kar jih pozna moderna izkušnja. Cena steklenici poltretjo krono, zadosti za več mesecev. Dobiva se po vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Vsi boljši moški in ženski frizerji izmivajo lase s Pixavonom.

Darila.

Mesto venca pokojnemu dr. Kušarju, odvetniku v Kranju, poklonil je gosp. notar Aleks. Hudovernik v Ljubljani C. M. družbi 10 kron, in društvu »Branibor« 10 kron. Srčna hvala!

Mesto venca na grob prijatelju g. dr. Josipu Kušarju, je daroval dr. Alojzij Kokalj, odvetnik v Ljubljani znesek 20 K, od katerega pripade »Domovini« 10 K in 10 K »Ljubljanskemu Sokolu«, čegar zvest in tudi podstarosta je bil blagi pokojnik.

Namesto venca pokojnemu prijatelju dr. Kušarju darovali so društvu sv. Cirila in Metoda v Ljubljani: gospodje Ivan Mejač, trgovec; Pribil, podravatelj banke »Slavije«; Viktor Rohrmann, trgovec in neimenovan v Ljubljani vsoto po 10 K. Skupaj 40 K.

Za stavni sklad »Ljubljanskega Sokola« V. Rohrmann v Ljubljani je daroval v spomin na svojega prijatelja, bivšega brata podstaroste in tajnika pokojnega dr. Jožefa Kušarja 5 kron.

Za »Domovino« V. Rohrmann v Ljubljani v spomin na svojega prijatelja, ljubitelja mladine, pokojnega dr. Jožefa Kušarja 5 kron.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 24. julija: Marjana Bajc, bivša služkinja, 70 let.

V deželni bolnici:

Dne 25. julija: Anton Hribar, tatarski pomočnik, 66 let.

Dne 27. julija: Janez Lotrič, dninar, 48 let.

Serravallo

železnato Kina-vino

Higijenična razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepa živce, pobojša kri in je

rekonvalescentom

in moločnim

zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

»Izborni okus.«

Večkrat odlikovano.

»Nad 8000 zdravniških spričeval.«

J. SERRAVALLO, t. in kr. dvorni dobavitelj

TRST-Barkovlje. 87

»Slovensko planinsko društvo« naznanja vsem svojim članom, da je njega velezaslužni, dolgoletni član in odbornik kranjske podružnice

dr. Josip Kušar

nenadoma preminul.

Bodi mu prijazen spomin!

V LJUBLJANI, dne 29. julija 1913.

Odbor.

Zveza slovenskih odvetnikov v Ljubljani javlja tužno vest, da je nje član in podpredsednik, gospod

dr. Josip Kušar

odvetnik etc. v Kranju

dne 28. julija t. l. v Rogaški Slatini v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega tovariša se bo sporočil s posebnimi objavami svojcev.

Ljubljana, dne 29. julija 1913.

Zveza slovenskih odvetnikov.

Narodna tiskarna v Ljubljani, naznanja tužno vest, da je nje velezaslužni bivši večletni odbornik, gospod

dr. Josip Kušar

odvetnik v Kranju

po kratki bolezni preminul.

Bodi mu časten spomin.

V Ljubljani, dne 29. julija 1913.

ODBOR.

Borzna poročila.

Ljubljanska

»Kreditna banka v Ljubljani«.

Uradni kurz dunajske borze 29. julija 1913

Valutni posred.	Dunaj	Blagovna
4 1/2% mejeva renta	81.40	81.60
4 1/2% srebrna renta	85.25	85.45
4% avstr. krona renta	81.70	81.90
4% ogr.	81.10	81.30
4% kranjsko deželno posojilo	—	94.50
4% k. o. češke dež. banke	85.25	86.25

Srečke.

Srečke iz 1. 1880 1/2	437.—	449.—
» 1864 1/2	640.50	650.50
» 1864 1/2	283.—	293.—
» zemeljske 1. izdaje	277.50	287.50
» 2. izdaje	247.50	257.50
» ogrske hipotečne	233.75	243.75
» dun. komunalne	466.—	476.—
» avstr. kreditne	469.—	479.—
» ljubljanske	63.25	67.25
» avstr. rdeč. križa	52.50	56.50
» opr.	31.25	35.25
» bazilika	26.15	30.15
» turške	225.25	228.25

Bolnice.

Ljubljanske kreditne banke	415.—	420.—
Avstr. kreditnega zavoda	616.80	617.80
Dunajske bančne združe	507.50	508.50
Lužne železnice	123.30	124.30
Državne železnice	691.25	692.25
Alpine-Moniar	919.25	920.25
Češke sladkorne družbe	332.50	333.—
Zivnosienke banke	261.25	262.25

Valute.

Cekirni	11.42	11.47
Marki	118.—	118.30
Franki	95.70	95.90
Lire	93.20	93.40
Rublj.	253.—	254.—

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300.2 Srednji zračni tlak 736 mm

Julij	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
28.	2. pop.	736.3	24.5	sl. jug	del. jasno
„	9. zv.	736.9	17.0	sl. zah.	jasno
29.	7. zv.	735.5	13.4	sl. svzh.	megla

Srednja včerašnja temperatura 18.2° norm. 19.4° Padavina v 24 urah 0.0 mm.

Sprejme se gospodična na hrano in stanovanje s 1. avgustom. 3625

Več se poizve v upravn. »Slov. Naroda«.

Lokali za trgovino

se dajo v najem, ali pa cela hiša z vrtem v bližini farne cerkve v Planini pri Rakeku. — Pojasnila daje Anton Kušlan, Ljubljana, Karlovska c. 15.

Želim najeti proti visoki proviziji več agentov

na različnih krajih za prodajo »Sve-alina«. Za to stroko ni treba nobene posebne spretnosti. — Gregor Prosen v Lescach, Gorenjsko. 2641

Krapinske toplice

(Hrvaško) zdravijo protin, revmatizem ishias.

Prospekte in pojasnila daje zastoj ravnateljstvo.

Prevzetje trgovine.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da sem

trgovino z železnino, znano pod firmo A. Huber

kupil in da jo bodem pod firmo

A. Huberja naslednik J. Donosa

vodil naprej.

S prošnjo, da naj sl. občinstvo mojemu predniku izkazano naklonjenost tudi name prenese, zagotavljam, da se bom vedno potrudil upravičiti zaupanje, ki se mi bo izkazalo, oziroma, da si ga bom skušal obdržati.

CELJE, dne 29. julija 1913.

Z oddličnim spoštovanjem

Josip Donosa.

„SLAVIJA“

... vzajemno zavarovalna banka v Pragi. ...

Rezervni fond K 56,461.432.56 — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123,357.695.77

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje: Generalno zastopstvo v Ljubljani

Čigar pisarne so v lastni bančni hiši v Gosposki ulici šte. 12.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se 12 vplačili.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti vlomski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospekt!

Zdravilišče

Gleichenberg

Stajarsko

Neprekosljive vrednosti pri vseh boleznih sopil. Svetovnoslavni zdravilni vrelci (Emin vrelci, Konstantinov vrelci). — Pojasnila in prespekte pri zdraviliški komisiji v Gleichenbergu.

Sezija: 15. maja do 30. sept.

1127

X Najfinejše rokavice

pravi francoski parfumi

in vsi v to stroko spadajoči predmeti v najfinejši kakovosti.

Za obila naročila se priporoča

Otilija Bračko

Ljubljana, Dunajska cesta 12, v Mathianovi hiši.

Podgrajska restavracija

(Milch-Mariandl)

na nadvojvode Friderika, prej Grubarjevi cesti št. 3

se otvori s 1. avgustom 1913.

PRVA KRANJSKA MEDICINALNA DROGERIJA

parfumerija, fotografična manufaktura itd.

Oblastveno koncesijonirana prodaja sirupov.

Ustanovljena leta 1897.

Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Ceniki na razpolago.

Št. 791/pr

2566

Razpis.

V deželni bolnici v Ljubljani je popolniti

mesto sekundarija

Službena doba sekundarija v deželni bolnici traja dve leti, lahko pa se podaljša za eno ali dve leti, če se sekundarij za to prosi.

Adjutum, ki ga dobiva sekundarij, je odmerjen v prvem službenem letu z 2000 K, v drugem letu z 2400 K in od tretjega leta dalje z 2800 K. Poleg adjuta ima sekundarij prosto stanovanje v deželni bolnici.

Sekundarij ne sme biti oženjen in tudi ne sme izvrševati zunanje zdravniške prakse.

Prosilci za razpisane službe naj predložijo svoje s krstnim listom, z dokazili o usposobljenosti in o znanju slovenskega in nemškega jezika podprte prošnje

do 15. avgusta 1913

vodstvu deželnih dobrodelnih zavodov v Ljubljani.

Od dež. odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 19. julija 1913.

Ljubljana, Marije Ter. cesta št. 11 : (Kolizej) :

Fr. Kapus

Ljubljana, Marije Ter. cesta št. 11 : (Kolizej) :

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga.

Zaloga spalnih ter jedilnih sob

:: v različnih najnovejših slogih ::

Vsakovrstno drugo pohištvo.

Priznано solidno blago ter najnižje cene.

Zajamčeno trpežni izdelki.

Otomane, divani in žimnice

različne kakovosti.

Velika izbira

otroških vozičkov, vsakovrstnih slik, ogledal itd.

Iščem stanovanje

skupno za 10 letnega fanta-reala in 14 letno deklico, v bližini realke pri boljši rodbini z uporabo klavirja. — Ponudbe pod šifro „N. K.“ Ljubljana. 2590

Stalni

2549

krajevni agenti

zmožni nemščine se sprejmejo ali pa nastavijo s stalno plačo za prodajanje dovoljenih srečk v Avstro-Ogrski. Ponudbe pod „MERKUR“, Brno, Neugasse Nr. 20.

Mladenci, ki je dovršili nekaj razredov srednjih šol, se sprejmejo kot

trgovski učenec

v moji trgovini z mešanim blagom in eksportni trgovini za idrijske čipke. Priložnost priučiti se nemški in francoski korespondenci

2603

Dragotin Lapaine, Idrija.

Gostom, ki dohajajo v Trst, 1351 se priporoča

hotel Hinko Kosič

Trst, ulica Carradori št. 15, 5 minut oddaljen od južnega kolodvora, Restavracija

ulica Carradori 18 (vokal ulice Ghega).

Od c. kr. deželnega šolskega sveta konces.

nadaljevalna šola in dekliški penzionat

Kristina Joanowits, Dunaj VIII., Pielgasse 5 (vход Lerchengasse).

Vestna vzgoja in pouk. — Poučujejo srednješolski profesorji. — Velik vrt. Razkošno opravljeno. — Izvrstne reference.

1982

Zavod za pohištvo

1533

Fran Doberlet v Ljubljani, Frančiškanska ulica 8

priporoča pohištvo vsake vrste solidne izvršitve in po nizki ceni.

G. Škrbić

Zagreb, Ilica 40.

Tvornica žaluzij rolet, lesenih in železnih vetrnic

Telefon 492.

Ceniki in troškovnik na zahtevo brezplačno.

Ivan Magdić

krojač prve vrste Ljubljana, 2092

Dunajska cesta št. 20

(nasproti kavarni „Europa“)

:: se priporoča ::

Zaloga angleškega blaga.

Priporoča se:

Zahtevajte vzorce!

manufakturna trgovina

Franc Souvan sin, Ljubljana

Mestni trg št. 22.

2357

Priznано dobro blago! — Nizke cene! — Solidna postrežba!

Od dobrega najboljši! je še vedno izvirni

Singerjev šivalni stroj

Dobi se samo v naših prodajalnah s takim izveskom

in s to varstveno znamko

Ljubljana, Sv. Petra c. 4, Novo mesto, hiša lekarja Bergman, Kranj, Glavni trg 119 in Kočevje, Glavni trg 79 ali pa po naših potnikih.

3 Židovska ulica 3

Prodaja

radi pozne sezije

po znatno znižani ceni

:: slamnike vseh vrst za dame in deklice. ::

Modni salon STUCHLY-MASCHKE.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

3 Židovska ulica 3

Vsaki dan

otrdi to prepričanje:

nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni zagrebški

„kavin pridelek pravi :Frank:“ s tovarniško znamko „kavin mlinček“.

emp 120/25.644

C. kr. avstrijske državne železnice. Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. maja 1913.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.

Odhod.

6-54 zjutraj. Osební vlak na Kranj, Trzic, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, St. Vid ob Glini, Dunaj.

7-32 zjutraj. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.

9-09 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin.) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]

11-30 dopoldne. Osební vlak na Kranj, Trzic, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.

1-20 popoldne. Osební vlak na Skofjo Loko, Kranj, Radovljico, Jesenice. (Zabavni vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).

1-30 popoldne. Osební vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.

3-40 popoldne. Osební vlak na Kranj, Trzic, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec.

6-35 zvečer. Osební vlak na Kranj, Trzic, Jesenice, Trbiž. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vlissingen, (London), Celovec, Linc, Dunaj.

7-46 zvečer. Osební vlak, na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, St. Janž, Rudolfovo.

10-01 po noči. Osební vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzensfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.

Prihod.

7-25 zjutraj. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Jesenice, z zvezo na brzovlak iz Ber-

lina, Draždan, Prage, Linca, (Londona) Vlissingena, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka, Trzica, Kranja.

8-59 zjutraj. Osební vlak iz Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

9-52 dopoldne. Osební vlak iz Trbiža, Jesenice, z zvezo na brzovlak iz Dunaja, Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka.

11-14 dopoldne. Osební vlak iz Gorice, Jesenice, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka Trzica, Kranja.

3-00 popoldne. Osební vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

4-33 popoldne. Osební vlak od Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Linca, Celovca, Solnograda, Franzensfeste, Beljaka, Trzica, Kranja.

5-51 zvečer. Brzovlak iz Jesenice z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Dunaja, Linca, Celovca, Kölna, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Franzensfeste, Beljaka, (direktni voz Solnograd-Opatija-Reka).

8-16 zvečer. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Trzica, Kranja.

9-00 zvečer. Osební vlak iz Jesenice, Radovljice, Kranja, Skofje Loke. (Zabavni vlak, vozi samo ob nedeljah in praznikih).

9-18 po noči. Osební vlak iz Straže-Toplice, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

11-31 po noči. Osební vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenice, Celovca, Beljaka, Kranja

Postaja: Ljubljana državni kolodvor. Odhod na Kamnik: 7-32, 11-30, 3-12, 7-15, (11-30 ob nedeljah in praznikih).

Prihod iz Kamnika: 6-42, 11-00, 2-41, 6-15, (10-30 ob nedeljah in praznikih).

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.